

КУЛТУРА • УМЈЕТНОСТ • ДРУШТВО

Суђија

Година 5 • Број 16 | 31. децембар 2020.

Срећна Нова 2021.

Moj prijatelj pas!

КУЛТУРА • УМЈЕТНОСТ • ДРУШТВО

Сујира

Година 5 • Број 16 • 31. децембар 2020.

Директор:
Миладин Берић

Главни и одговорни уредник:
Ранко Прерадовић

Redakcija ovog broja:
Zoran M. Kos, urednik
Dr Bajrudin Hajro Planjac
Dijana Kondić
Dr vet. med. Ognjen Vitković

Издавач:
Књижевна заједница „Васо
Пелагић“ Бања Лука („Краишке
новине“),
78000 Бања Лука,
Ж. Мишића 19/4.

Suizdavač:
"THE DOG REPUBLIC" internet
– portal
www.the-dog-republic.com

Телефон: 065/663-159
Е-пошта:
rpr.deda@hotmail.com
Жиро-рачун:
562-099-00000-457-93

Штампа:
ГРАФИД д.о.о.
Бања Лука

За штампарију:
Бранислав Иванаковић

Fotografije i ilustracije:
Ivo Eterovic, Z.M.Kos,
Tugce Conger, Ph.D., M.Urp.,
Pedro Silva, Rafael Garcia Lyubov
Maslov, Pedro Silva i <https://pixabay.com/>

Fotografije zadnje корице
Народ Sami(Samojed) / <https://male.mediasalt.ru/>

Prevod sa ruskog
Nevenka Vulkliš i Zoran M. Kos

Štampanje pomogao
Predrag Uzelac iz Banja Luke

Prvi padež - Pas

„Nikada ne zaboravi da smo mi stvoreni
jedan za drugog“

Ове nastupajuće 2021.godine biće 5 punih godina kako sam napisao: "Pred vama je prvi, nadam se ne i posljednji, Godišnjak Kinološkog saveza Republike Srpske, kojeg smo uradili u želji da i na ovaj način obilježimo izuzetan jubilej Saveza - 20 godina postojanja i rada."

Prorok?(Proročanski?) Godišnjak na koga bi i veći i značajniji urednici a i udruženja i savezi bili ponosni, otisao je u zaborav.O kontinuitetu ovdje ne treba trošiti riječi...Ovdje i mnogo "ozbiljniji" radovi i događaji gube nit...Posebna priča u Godišnjaku je podlistak, omaž autohtonoj rasi koja je u vrlo velikom problemu. Nije normalno ali je za očekivati u društvu koje njeguje kulturu diskontinuiteta, a galimantija joj je imperativ.

"Šarplaninac - juče, danas, sutra?" To je priča za koju su potrebna posebna izučavanja i sama je zasebe, baš isto kao i rasa o kojoj je riječ.Prepuštena sama sebi, stihiji....Nešto kao Andrićeva "Prokleta avlja", priča u priči...nigdje kraja i uvijek prokleta, puna mržnje, sujeti i ljubomore...

Odgajivačima i savezima što baštine tu prekrasnu domaću pastirsku rasu pasa predlažem da provjere kako je Rusija stvarala samojeda (ovovremenog), za Rusiju izgubljenu rasu još od Crvenog oktobra pa do početka 90-tih godina prošlog vijeka.Sedamdeset godina u Rusiji nije bilo samojeda. Nisu Rusi otisli do naroda Samojedi(Nenci i ostali...) koji su odgojili samojedsku lajke, već...

Ili ćemo ostati upamćeni kao oni što izmišljaju "toplju vodu"? Kad se ohladi, malo je podgrijemo. Pitamo se zašto Rusi nisu otisli na veliki "izvor" u "beskonačni" Sjever, po "izvorne" samojede!!! Područja Samojeda (Nenca, Jamal-Nenca i bivših Dolgano-Nenetskih autonomnih okruga) je reda veličine 1 025 960 km/2. Što je ekvivalent površina Francuske i Njemačke zajedno. Ali šta je to za "legendarnu" Rastelicu!

"Sutra","dođe" sutra prije godine(?) . Evo priče kako od vrlog stočarskog psa nasmijane samojedske lajke nastala i postala vučni, a i luksuzni pas - SAMOIEDSKA ŠABAKA.Evo tople priče u ove zimotine i tugaljive dane o još toplijem psu. Da nas malo ugrije, kao što samojedi u svojoj postojbini, Sjeveru vječno okovanom ledom, vjekovima griju "svog čovjeka". Evo Samojeda da nas razveseli i odagna svojim "sami osmijehom"čemer i tjeskobu što je donese nesrećni kovid. Da nas oraspoloži kako to samo on zna.

On to zna i umije: "Njihova priroda se bori i protiv zlobe u čovjeku, jer on je za samojedsku lajku čitav njen život"! ... Ponavljam svugdje da su samojedi sposobni za sve, osim za bijes prema dobroj osobi!

U sjećanju na Ernesta Kilburna Skota² (Ernest Kilburn-Scott, (1868-1941)), tvorca prvog standard samojeda, ovog modernog-standardizovanog samojeda, što nam omogući da upoznamo ovu prekrasnu rasu čiji osmijeh već vjekovima tiho zbori: „Nikada nemoj zaboraviti da smo mi stvoreni jedan za drugog!..."

Do novog "Sutra", do novih čitanja, srećna Nova!

Zoran M.KOS,
Odgajivač samojeda i međunarodni kinološki sudija
gambitrs@gmail.com

1 O.Široki, B.Široki "Naši sjeverni psi"

2 Tri mjeseca 1889. godine, gospodin i gospoda Kilburn-Scott (u rodbinskoj vezi sa istraživačem Antarktika Robertom Scottom) živjeli su sa narodom Samojedi. Kada se Ernest Kilburn-Scott vratio u Englesku, poveo je sa sobom smede muško štene poimenu Sabarka, kojeg je spasio od sigurne smrti, kako bilježe hroničari, u obrednom ritualu. Kasnije je Kilburn-Scott iz Urala uvezao kujicu kremaste boje Whitey Petchora, a za njom Musti, snježnobijelog mužjaka iz Sibira. Dalje znamo.

Donesena ledima Sabarku iz bijelog i nepreglednog prostrantva hladnog Sjevera gdje više od 5000 godina, kažu genetičari ovakav, kakvog ga pozajmemo, i sada već 130 godina jezdi, kroz moderna vremena, da po cijeloj planeti. Nadam se u neko bolje Sutra!

Качаловљевом псу

Цими, на срећу пружи шапу ти,
Не видех такву шапу од рођења.
Де, на луну да лајемо ми
И на време тишине и бдења.
Цими, на срећу пружи шапу ти.

Мили мој, не лижи, језик посустаје.
Појми са мном просту бар истину клету.
Та ти и не знаш овај живот шта је,
Нити шта значи живети на свету.

Господар је твој и мио и знан,
И многи му гости у походе дођу,
И уз осмех сви су они баш контан
Да кроз твоју сјајну длаку руком прођу.

На свој начин ти си враголасто леп,
С тако милом, присном њушкицом у круг
Не питајућ никог ништа, просто слеп,
Трчиш да се љубиш, ко пијани друг.

Мили мој Цимице, кроз одаје твоје
Прошло је сијасет гостију од прије.
Ал она међ свима најсетнија што је,
Да случајно она долазила није?

Дођи ће, запамти и с ума не склизни
Без мене, кад упреш у њу поглед жив,
Ти јој нежно руку место мене лизни
За све што сам био и што нисам крив.

ПЕСМА О КЕРУШИ

Јутрос у кошари, где сја, шушка
Низ рогоза жућкастих и крутих,
Седморо је оштенила кучка,
Седморо је оштенила жутих.

До у сумрак грлила их нежно
И лизала низ длаку што руди,
И сливо се млак сок неизбежно,
Из тих топлих материнских груди.

А увече, кад живина јури,
Да заузме мотке, ил прут јак,
Изиши је тад домаћин тмури,
И сву штенад потрпо у цак.

А она је за трагом трчала,
Стизала га, као кад уходе ...
И дugo је, дugo је дрхтала
Незамрзла површина воде.

При повратку, вукућ се по тмини,
И лижући зној с бедара лених,
Месец јој се над избом учини,
Као једно од кучића њених.

Зурила је у свод плави, глатки,
Завијала болно за својима,
А месец се котрљао танки,
И скрио се за хум у польима.

Немо, ко од милости ил среће,
Кад јој баце камичак низ брег,
Пале су и њене очи псеће,
Као златни сјај звезда, у снег.

Сагај ЈЕСЕЊИН

Ovako je počelo

Hvala Erneste!

Slika na naslovnoj strani

„Veličanstveni Loga“

Slika posvećena samojedskom Ch. Loga of the Arctic, engleskog umetnika Fredericka Thomasa Davesa, datira iz 1932. godine. Loga je oštenjen 1925. godine od Mustana iz Farninghama i Sare. U petoj generaciji njegovog rodoslova postoje crtice („sibirski mužjak“ i „sibirski ženka“), jer je nemoguće utvrditi pretke mužjaka i ženki uvezeni iz Sibira. Uzgajivač Loga je gđa. D. Edvards, i vlasnica Arktičke odgajivačnice Marion Keite-Perry (ne sme se mešati sa odgajivačnicom Kobe gospode D.L. Kerri). U memoarima svoje uzgajivačnice opisan je kao „veličanstveni Loga“, vlasnik biserno bele vune, snažnih kostiju, bogatog crnog pigmenta i zapanjujuće lepe glave“. Marion Keite-Perry bila je vlasnica samo mužjaka (koji su bili sjajni rodoslovni psi), ali je 1928. odlučila da kupi kućku za svoju uspešnu samojedsku porodicu i bavi se pedigreeom gospodice Peedi. u izdanju časopisa Our Dogs iz decembra 1937: „Sretna je što pokazuje svoje prelepne Samojede u njihovom udobnom malom šalu (napomena: šal je mala seoska kuća u švajcarskom stilu). Postoje slobodne parcele za razne aktivnosti sa psima, a svaka brvnara je opremljena travom i betonskom ogradom. U stvari, to je malo naselje, potpuno autonomno, sa kuhinjama, domovima, spavaćim sobama i prostorijama za uzgajivačnice, kao i ogromno igralište za štenad. Poznata odgajivačnica ima mnogo posetilaca, uvek su srećni vlasnici i zaposleni u odgajivačnici «Arctis».

Bez sumnje je Marion Keite-Perry naručila sliku na kojoj je prikazan Log na Arktiku sa ledom i snegom, saonicama, teretom i drugim samojedima, kao i brodovima i vidljivim komadom otvorene vode i santama leda. Puno ime dnevnika zapisano je u donjem levom uglu; u donjem desnom uglu je potpis umetnika F.T. Dva. 1932. Loga je imala sedam godina. Iako je ova slika naslikana pre 90 godina, izgleda potpuno moderno. Vlasti u svetu uzgajanja pasa smatraju da je Ch. Loga Arktika je jedno od najboljih Dousovih dela. Plave i bele boje savršeno prenose arktički pejzaž.

Umetnik Frederick Thomas Daves, koji važi za jednog od najboljih engleskih umetnika, slikao je portrete poznatih i retkih nagradnih pasa u Britaniji, Indiji i Americi. Rođen je u Londonu u oktobru 1878. godine i studirao je na Lambeth School of Arts. U dobi od 18 godina izložio je svoje delo „Drugovi u nesreći“ na Kraljevskoj akademiji. Dous

DOGS IN ART - THE SAMOYED

Dogs in paintings run, play, follow the prey, take care of their puppies and look at us. Such paintings are indispensable for unraveling the history of dogs.

Ch. Loga of the Arctic

Samoyed History Captured on Canvas

by RIA HÖRTER

The oil painting *Ch. Loga of the Arctic*, by English artist Frederick Thomas Daws, dates from 1932. Loga, a male Samoyed by Mustan of Farningham out of Sara, was born in 1925. In the fifth generation, his pedigree shows unspecified ancestors, such as "Siberian male" and "Siberian female."

The Majestic Loga

Bred by Mrs. D. Edwards, Loga was owned by Marion Keyte-Perry's Arctic Kennel. (Not to be confused with Mrs. D.L. Kerri's Kobe Kennel.)

He was described as "the majestic Loga [with] a coat of pearly white, massive bone, dense black points, and an arrestingly beautiful head." He was never beaten in Puppy or Junior classes at any Championship show. In 1928, Loga gained three CCs and became a champion.

At first, Marion Keyte-Perry possessed only males, all magnificent stud dogs, but in 1928 she decided to add bitches to her successful Samoyed family and began breeding her own winners.

Miss Keyte-Perry's kennel and dogs were described in the December 1937 issue of *Our Dogs*: "She is delighted

Ch. Loga of the Arctic by Frederick Daws, 1932

to show her lovely Samoyeds in their comfortable little chalets. There are acres of land for free exercising, and each chalet is complete with a big grass run and a concrete enclosure. In fact, it is a little colony, absolutely self-contained, with kitchens, domestic quarters, kennel-maid's bedrooms and parlour, and a huge playground for the pups. Visitors are very frequent to these famous kennels, and they are always accorded the greatest welcome by their owners, the kennel-staff, and all the friendly 'Arctics'."

Appropriate Setting

Without a doubt, it was Marion Keyte-Perry who commissioned the painting of Loga in the Arctic setting of ice and snow, with a sled, some freight and other Samoyeds, a ship in a small piece of open water, and icebergs. Loga's full name is written in the bottom left corner; in the bottom right corner it's signed F.T. Daws/32. In 1932, Loga was seven years old.

Although this painting was made more than 80 years ago, it seems modern. Authorities on dog paintings are of the opinion that *Ch. Loga of the Arctic* is one of Daws'

The word "Samoyed" has several meanings: it's the name of a tribe, the name of the area where the tribe lived, and the name of their dogs.

je takođe radio u bronzi, a mnogi njegovi modeli reprodukovani su u porcelanu. 1930. godine postao je glavni umetnik kompanije Royal Doulton Works, koja je proizvodila šampionske figurice za pse. Danas su ovi porculanski psi Royal Doulton skupe kolekcionarstvo. Vlasnica Loge, Marion Keyte-Perry,

bila je predsjednica ženskog ogranka Kinološkog saveza od 1948. do 1963. Ch. Loga of Arctic je sada u kolekciji The Kennel Club.

Izvor: Ch. Loga of the Arctic – Samoyed History Captured on Canvas, by Ria Hörter, Jun, 2015

Izvori i literatura:

-Широкий, Широкий, 2017 - https://ridero.ru/books/nashi_severnye_sobaki/,

-Журнал «СОБАЧИЙ ОСТРОВ / Dog's Island» No 2(64)2020, Санкт-Петербург

Типы в породе самоед.- Евграфова Татьяна , Президент Национального Клуба Породы «САМОЕД»

-"O Samoyedo"<https://www.facebook.com/groups/4082718488439539/>

-Standard od 07.10.2019/ EN FCI-Standard № 212- SAMOIEDSKAIA

SABAKA -Samoyed

[-www.akc.org](http://www.akc.org)

[-www.samoyedclubofamerica.org/](http://www.samoyedclubofamerica.org/)

-SAMOYED HISTORY-<https://www.facebook.com/groups/147023722161662>

[-www.thekennelclub.org.uk](http://www.thekennelclub.org.uk)

Rasa za poštovanje

SAMOJED JE NEŠTO DRUGO

Udomicilnoj Rusiji samojedi nisu doživjeli željena vremena; poslije svrgavanja cara i dolaska na vlast komunističkog režima rasa je bila izgubljena

Istorijska rase samojed vuče korjene iz duboke prošlosti. Postanak ove rase pasa odvijao se u prvostvorenoj sredini, u tjesnoj vezi sa prirodom u dubokoj tundri. Smatra se da, više od tri hiljade godina pas samojed bok uz bok surađuje sa čovjekom. Istorijski domovinom samojeda smatra se Sibir.

Svoj naziv samojedi duguju plemenima koji su živjeli u sjevernim zemljama. U početku su samojedima zvali samo nence, a kasnije nganasane, ence i laplandce. Moguće je, da je ova riječ postala od staroruske „samojedi“, (onaj koji je dostigao unutrašnje

jedinstvo), budući da predstavnici plemena nisu kontaktirali sa strancima. Postoje i druge verzije o nastanku naziva „samojed“. Naprimjer „sam jede-bijeli psi se tako stapanju sa snijegom da se čini da sanke jedu sami. Moguće je da je naziv potekao od složenice „zemlja samova“. Pošto je istinu krajnje teško utvrditi, svako može izabrati varijantu po želji.

Važnu ulogu u istoriji rase odigrao je britanski zoolog Ernest Kilburn Skot. Izvršivši jedno od svojih prvih putovanja 1889. godine u Arhangelsku oblast 1450 km zapadno od rijeke Olenek upoznao se sa narodom, koji je naselio ove zemlje. Očarao ga je pas ne baš, dobrog zdravlja kojeg su spremali za prinošenje žrtve. Ali on je tako osvojio njegovo srce da

nije bio spreman dozvoliti izvršenje obreda. Poslije dugih pregovora uspio je izvršiti zamjenu svojih saonica i odjeće za mužjaka. Kući se morao vraćati pješice, noseći veliki dio vremena, psa na sebi. Po povratku u Englesku mužjaka su prozvali „Sabarka“. Kasnije je uvezena kuja sa nadimkom „White Petchora“. Upravo je od ovih preteča i startovala rasa samojeda u Engleskoj. Prva standarna rasa samojeda je opisana u Engleskoj 1909. godine.

U Rusiji, pak, samojedi nisu doživjeli bolja vremena. Poslije svrgavanja cara i dolaska na vlast komunističkog režima rasa je bila izgubljena.

Savremena istorija vraćanja samojeda u Rusiju je počela 1989. godine, zahvaljujući magistraci Veterinarske akademije. Skrjabina Beate-Kataržine Sarljej, građanki Poljske, koja je dovezla iz Dane u Rusiju dva samojeda. Od tada je i počela je plemenita aktivnost samojeda u savremenoj Rusiji.

Poseban karakter samojeda može se opisati riječima: izuzetno plemenit, dobronamjeran, blagonaklon i krajnje istrajan.

Samojed je poslušan, dostojanstven i uvjeren u sebe, može takođe pokazati i lukavost.

U svojoj istorijskoj domovini samojed je obavljao funkciju pastira stada jelena, zaštitnika od divljih zvijeri, ponekad i lovaca. Po potrebi, psi samojedi su korišteni i za prevoz. Ali tokom postojanja rase ovi pasi su bili uvijek tijesno povezani sa čovjekom. Ovo je odigralo važnu ulogu u formiranju karaktera samojeda.

Samojed je čoporski pas, ali pri tome on je i jedinka. Njemu je svojstveno samostalno i brzo donošenje rješenja. Upravo zato njihov karakter je tvrdoglav i svojeglav. Ali posao u tijesnom kontaktu sa čovjekom, potreba da uvijek bude

Preporuke za one koji žele nabaviti samojeda

Prvo na šta treba obratiti pažnju budućim vlasnicima je dobavljač. Vaš odnos treba biti lagan i jasan, ogromnu ulogu igra uzajamno razumijevanje. Za dobrog dobavljača važno je naći takve vlasnike za svoje štence sa kojima on može održavati prijateljske, a ponekad i drugarske odnose. Dobavljač je vaš kordinator na putu ulaska u svijet pasa.

Po našem mišljenju ne postoji idealan uzrast za nabavku šteneta. U svakom uzrastu, počevši od dva mjeseca (obično poslije dva mjeseca štene se predaje novim vlasnicima), osobiti sadržaji i ljepota. Pol šteneta, takođe se bira individualno, to je isključiva želja vlasnika.

Na šta obratiti pažnju kada ste došli izabrati malog samojeda.

- Na sadržaj i unutrašnji izgled odraslih pasa, na njihovo ponašanje.
- Na čistoću štenećeg boksa (svi štenci moraju biti bijeli, paperjasti i prijatno mirisati.)
- Neobično dug, širok i paralelan rep mora ležati na leđima, a pigment na nosu, usnamai i očima mora biti u potpunosti ili djelimično obojen.
- Štenci samojeda, po pravilu moraju biti radoznali i blagonakloni prema novim ludima.
- Mužjacima provjeriti testise.

Budući vlasnik samojeda mora biti odgovoran i svatati da je ovaj pas srednje veličine, ali dosta snažan i još sa karakterom. Ako ste vi aktivan i života pun čovjek i imate takvu istu porodicu, tada će se ova rasa idealno uklopiti u vaš život.

Za optimalno držanje samojeda nema preporuke za metražom objekta. Oni mogu prekrasno živjeti i u sobama, i u stanovima i u kući van grada. Jedino što mi ne preporučujemo držanje je boks. Samojedi su vrlo zavisni od pažnje i komunikacije a, boks im ne dozvoljava da uživaju sa vama upotpunosti.

Samojed pljeni svojom ljepotom i posjeduje privlačnu snagu i individualnost što nikog ne ostavlja ravnodušnim.

pored domaćina formirala je od pasa samojeda idelnog psa-kompanjona. Ova vrsta je usmjerena na gazdu ,njegove želje da sarađuje je kolosalna.

Uz pravilan odnos -pozitivnu podršku,tačno davanje naredbi i odsustvo agresije u dresiranju psa-vi i vaš pas ,možete dstići neslućene visine

Samojed se prekrasno slaže sa ljudima i drugim životinjama. On je idealan za porodice sa djecom,budući da obožava društvo djece i osjeća se podesnim da ih vaspitava.Strpljenje i blagonaklonost samoeda čini ih prekrasnim,,dadiljama,, za djecu.Oni sa dostojanstvom dozvoljavaju djeci da se igraju sa njihovom bjelosnežnom dlakom,ponekad ,čak predstavaljaju oslonac kod prvih dječijih koraka. Oni su krajnje oprezni sa djecom. Ali,istovremeno,njihova razigranost i neposrednost ,može razigrati i najožbiljnijeg odraslog čovjeka.

Postojana psiha samojeda dozvoljava prekrasno kontrolisanje brzine njihovih reakcija kao što su buđenje i usporavanje. Oni mogu biti neumorni u šetnjama,takmičenjima ili izložbama i opušteni u kući na ležaju. Izraz njuške samojeda se brzo mijenja kada se njegov pogled susretne sa vašim- on se ispunjava povjerenjem i velikom srećom: „Nikada ne zaboravi da smo mi stvoreni jedan za drugog..

Potrebno je uzimati u obzir da je samojed dosta temperamentna i aktivna rasa pasa i da mora oslabati svoju energiju.Njegov um i intelekt mu dozvoljavaju da se razvija u različitim smjerovima: zaprežne aktivnosti, agilityju, frizbi, potrage

Samojedska

Sasvim nedavno u poznatom kinološkom časopisu, u članku o savremenoj inostranoj rasi samojeda,opet predašnji naziv nencev objašnjava se veoma neupućeno.Da riječ samojedi „sami edu“ ili „sami putuju“, zamalo ne sami sebe...To već nije smiješno,već skoro tužno. Žalosno je što ta glupost proističe od vlasnika samojeda- trebalo bi ,bar ,znati istoriju naziva svojih pasa....Koliko puta je već govoren i pisano: „samojedi to je od „samoda“.Postoji takva samodijska jezička grupa naroda.Ona egzistira napored sa jenisejskim samoqedima(encima) tavgijcima(nganasanami) jurakami (istočni nenci) i ostjako-samojedi (seljkupi), može se reći titularni narod ove grupe-samojeda (nencev). I svi samojedi su imali (i imaju) samojedsku lajku,istina da su je različito nazivali.

Ova vrsta nam je posebno draga. Možda zato što smo se specijalno bavili samojedskom (neneckom) lajkom Poznato je da predmet bilo – kakvog detaljnog izučavanja,često postaje blizak,domaći.

Zahvaljujući jasnom poznavanju, rase dosta lako se provlaće kroz književne izvore od svog prvobitnog predka-psi sojeničkih nastambi(sm. promjenama se mijenjao pogled na lajke od strane kinologa.Možda se to sama rasa mijenjala? Mislimo da je imalo mjesta i jedno i drugo. Uostalom dosjetnjivom čitaocu,po volji.

“Naši sjeverni psi” - O. Široki, D. Široki

i ovčarske službe, terapijske svrhe, kursevi, izložbe pasa.

Kao što smo ranije govorili samojed- to je pas-kompanjon.On će željeti stvoriti kompaniju u svim zanimanjima u kojim učestvuje gazda ,u tom nizu i u putovanjima.

Izuzetak će biti agresivana vrsta djelatnosti.Za takvu rasu takav oblik ponašanja je protivprirodan.

Izložbe

Posebno ćemo se dotaći tako važne teme, kao što su izložbe.

Šta je to izložba pasa? Ovo je zootehnička mjera na osnovu koje se izvodi ocjena eksterijera rase

pasa sa namjerom da se prikupe što više predstavnika rase i o njihovom uopštenom postojanju općenito ili djelimično.Izložbe,takođe imaju obrazovni zadatak ; upoznavanje ljudi sa konkretnim rasama na očiglednom primjeru.

Na izložbi se svaka rasa ocjenjuje individualno po standardima rase. Ekspert-sudija ocjenjuje psa ocjenom i rangiranjem..Kod svake rase postoji podjela na mužjake i ženke,na klase. Ocjenjuje se anatomija i proporcija tijela u statici i dinamici (kretanje u krugu).

Pred učešće na izložbama, neophodno je proći sportsku pripremu za psa, a takođe i za vlasnika,u slučaju da on prima naredbu i samostalno ulazi u ring.U suprotnom slučaju postoje specijalno obučeni ljudi,čija se profesija zove dreser, hendler...

Što se tiče pripreme samojeda za izložbu to je mukotrpan posao, njegova gusta i bjelosnežna dlaka zahtijeva redovnu domaću njegu,a pred odlazak na izložbu neophodan je profesionalni izložbeni tretman.

Među samoqedima postoje psišoumeni,koji obožavaju ovu vrstu djelatnosti. Oni osjećaju snagu čari i sa zadovoljstvom demonstriraju svoju sposopnost,,top modela na podijumu,, što, bezuslovno raduje oči.

Atanasija GOGOLEVA

NASMIJANI ARKTIČKI ŠPIC

Saglasno klasifikaciji Međunarodne kinološke federacije, psi rase samojed spadaju u grupu pet «Špic i primitivne rase», sekcija»Sjeverni zaprežni psi». I, zaista, ove pse, prihvaćeno je, smatrati zaprežnim. U stvari ...ovo je skoro univerzalan pas-kompanjon, koji uljepšava i čini interesantnijim život svakog čovjeka, koji vodi aktivan način života. Ova osobina samoeda

Zašto se, sada, ova rasa smatra vučnom. Krajem devetnaestog vijeka poznati polarni istraživači, rješili su da iskoriste pseće zaprege u svojim ekspedicijama. Neki od njih su izabrali samojede i u Sibiru ih kupovali od trgovaca pasa. Polarni doživljaji donijeli su samojedima popularnost i romantični imidž. Tada pak, 1890-ih godina, prvi samojedi uvezeni su u Englesku, gdje je počelo

je pratilo približavanje vukova i drugih grabiljivica, a takođe i stranih ljudi i pasa, uopzoravajući gazdu na sve svojim zvonkim lajanjem. Ove pse su uzimali za lov, gdje su oni, takođe, radili u tjesnim sadejstvom sa čovjekom. Često su samojede puštali u šume. Psi ove rase, uopšte, nisu agresivni prema čovjeku i često su ispunjavali ulogu dječije dadilje-čuvali ih, grijali i svojski štitili. Za djecu se nikad nisu brinuli, ako je pored njega bio pas. Na taj način, za svo vrijeme postojanja, rasa samojeda, formirala se kao mnogofunkcionalan pas-kompanjon, pomoćnik čovjekov u svim njegovim poslovima. Ovi psi su veoma vezani za vlasnika i pastiri su ih u ta vremena veoma cijenili, obuka pasa puno je koštala. Jedinstveno je da psi uzgajivača jelena, nisu prevozili teret, već su za to bili jeleni.

U manjoj mjeri, samojedi su bili rasprostranjeni kod plemena, koja se nisu bavila, uzgojem jelena. Poznato je da su ove pse koristili ribari. Kod njih su, kao i na ostrvima u sjevernim morima, gdje nije bilo jelena, pse uprezali u narte (saonice).

njihov uzgoj. Mnogi uzgajivači su ih pozicionirali kao vučne pse, a prvobitnu funkciju pastirskih pasa, su zaboravili. Ništa manje zbog toga, samojedi kao univerzalni psi su prihvaćeni i sa огромnim zadovoljstvom učestvuju u psećom zapregom. Samojedske lajke poslužile su kao plemenSKI materijal za stvaranje samojeda kakvog ga danas poznajemo.

Sada je samojed, vjerovatno, najdemonstrativniji od sjevernih zaprežnih pasa. Glavno je da zahtijeva od vlasnika-ljubav prema psima, aktivan način života i spremnost da posveti mnogo vremena svome ljubimcu, jer samojed je vijekovima živio skupa sa čovjekom i veoma je orijentisan na vlasnika. Ove pse je krajnje nepoželjno ostavljati nadugo same, oni se veoma dosađuju.. Samojed je sretan kada je vlasnik pored njega i spreman je na sve dogodovštine skupa sa njim.

София ДУДОВА (Sofia DUDOVA)

POSLOVI KOJE OBAVLJAJU SAMOJEDSKI PSI

Najpopularnije zanimanje samojeda je putnički(zaprežni) sport.Za ovo vam nije obavezno nabaviti saonice i obezbjediti se sa osam pahuljastih pasa.Zimi možete stati na skije ,u proljeće i jesen putovati sa psom na biciklu ili prosto trčati.Glavno je da na psu bude specijalni putnički nosač koji će ravnomjerno rasporediti teret na tijelo životinje i sprjeći traume.Vama treba specijalni pojas i potezivač sa amortizerom trzaja za kontakt sa psom. Vi se možete zabavljati sami i sa psom,a možete i učestvovati u takmičenjima koja se organizuju često,jer je onih koji vole pse kao što su haski,samojedi i malamuti sada veoma mnogo.Postoje klubovi i federacije putničkog sporta,redovno se održavaju treninzi i šampionati.Moguće se,takođe dogоворити sa drugim vlasnicima i oformiti timsku kočiju od nekoliko pasa.Ali samojed nije trkači pas i njemu će biti teško da trči skupa sa haskima,zato se zaprega mora u potpunosti sastojati od samojeda.Vučni(zaprežni)) sport će se svidjeti i vama i vašem psu i unijeće u vaš život mnogo novih događaja,utisaka i drugova.

Što se tiče prvobitne funkcije samojeda kao pastirskog psa,tom se djelatnošću može baviti i u savremenim uslovima.U Lenjingradskoj oblasti postoje mjesta u koja se može doći sa psom na zanimanje pastirskom službom.To je veoma interesantna djelatnost koja aktivira čitav intelekt psa. U njegove obaveze ulazi izvođenje ovaca iz tora,,ispratiti ih do mjesta za ispašu,pratiti da se niko ne bi izgubio,vratiti stado nazad u tor.U složenijim etapama obuke obrađuju se navike prevođenja stada kroz improvizovane prepreke: mostove,reljef,prelaz preko drugog puta i mnogi drugi zadaci.U ovom vidu aktivnosti,takođe se provode takmičenja ,mnogim psima i njihovim vlasnicima se veoma svida ovaj privlačni vid kinološkog sporta.

Od jednostavnijih i dostupnijih vrsta djelatnosti za samojeda idealne su duge šetnje po parkovima i šumama. Ako čak i nemate svoje auto,doći sa psom do mjesta neće biti problem-samojedi su toliko privlačni da kod prolaznika izazivaju samo pozitivne emocije.Mnogi putuju sa njima autobusima i električnim vozovima,šetaju po gradu,ne susrećući se sa nikakvim negativnim odnosom sa strane onih koji ih okružuju,čak obrnuto,ponekad pažnja prema bjelom, paperjastom psu, može biti pretjerana. Samojedi

vole putovanja,mnogi vlasnici ih vode sa sobom na daleka autoputovanja.Ovo je pas,koji je uvijek dobar sa vlasnikom.

Što se tiče tradicionalnog treniranja,naravno da je neophodno obučiti psa baznim komandama koje obezbjeđuju njegovu sigurnost:»stoj,»dođi»,»ostav». Druge navike iz kursa OKD, takve kao što su izdržljivost,aport,hodanje pored,kao po pravilu ne izazivaju interes kod samojeda.Ovi psi su veoma obučeni i brzo će shvatiti šta vi od njih hoćete,ali im je uvijek potreban cilj, zato višekratno ispunjavanje jednih te istih komandi,naredbe za suzdržanost i druga primanja dresiranja službenih pasa,suprotna je rasi samojeda i njihovoj prvobitnoj namjeni.

Rjeđe,ali ništa manje interesantne su vrste djelatnosti u kojima učestvuju samojedi kao što je agilityju.Pri kontaktu sa samojedom važno ga je zainteresovati, dogоворити se, dostići uzajamno razumijevanje.Oni su veoma pametni i sve će shvatiti u pola riječi,ali oni imaju karakter,upornost,lukavost zato se obuka samojeda pretvara u privlačan proces.Kategorički se ne preporučuje primjena grube sile –samojedi prosto ne razumiju takve metode »povući će se u sebe» i vi ćete izgubiti druga.Ako se pas ponaša loše,tada će stroga intonacija vašeg glasa i surov pogled pomoći mu da riješi problem.

Čemu identično samojed ne prilazi-to je zaštita.Pas će vas upozoriti na dolazak gostiju zvonkim lavežom,ali susrevši svakog nepoznatog čovjeka, on će mu se obradovati.Njima je strana bilo kakva agresija,ovo su veoma dobri i pažljivi psi . Ako u porodici ima djece ,samojedi će sa posebnim ponosom preuzeti na sebe ulogu dadilje-neprestano će biti pored djece ,kontrolisati njihove pokrete, a ako mališan zaspri,oslonivši se na psa,nikada se neće pomjeriti, bojeći se da ga probuditi.

Sa drugim psima samojed nije agresivan,iako ,naravno može ispoljiti i to.Ovo su čoporski psi i najbolju komunikaciju oni postižu sa predstavnicima svoje rase. Zbog toga neki vlasnici drže dva ili više samojeda.

Samojed –aktivan,pametan pas,kojem je neophodno da realizuje svoje intelektualne sposobnosti i fizičku energiju. On će sa radošću podijeliti sve vaše doživljaje i postaće sa vama odličan drug.A krajnje privlačna spoljašnjost, »osmijeh» i vesela narav stvorice u vašem domu pozitivnu energiju i radosnu atmosferu.

Spoznaje

IME SAMOJEDA

У почетку су се само Neneci, највећи од autohtonog malog samoqedskog naroda, zvali Samojedi (samojadi, samoqedi). Tada se naziv „samoqedi“, kao i „samoqedi“ proširio као zajednički за sve narode koji su govorili samoqedskim jezicima: Nenets, Enets, Nganasans, Selkups и они samoqedski narodi Sayana, koji više ne postoje (Kamasins, Karagas, Soyots i drugi)...

Riječ „samodijanci“ nastali su od ruskih dijalekatskih riječi „samodin“ i „samodi“. Tridesetih godina prošlog stoljeća, u SSSR-u, stara ruska imena autohtonih naroda zamjenjena su novim, oblikovanim od njihovih imena. Dakle, „Samoyeds“ postao Nenetsky, eNETS, Nganasans, Selkups... A ime «Samoqed naroda» ili «Samoyeds» 1938. je predložen od strane sovjetske lingvista G. N. Prokofjeva umjesto ofanzive riječ «Samoqed». U sovjetskoj naučnoj literaturi naziv „samoqedi“ postao je opšte prihvaćen, dok se u drugim jezicima još uvijek često koristi stari oblik „samoqeden“ (njemački), „samoqedi“ (engleski).

Dakle, „Samoqed“ među ruskojezičnim osobama zastario je, isto kao i «Nenets» - predstavnik naroda Nenets ili «Samoyed» - predstavnik jednog od naroda samoqedske jezične grupe: (Nenets, Enets, Nganasans, Selkups i drugi). Rijetko je zastario, isto kao i «Sami» (Laplander, Lapp).

Pojava riječi „samoqed“ kao imena predaka Neneca i drugih samoqedskih naroda (što je kasnije ime dalo modernoj kulturnoj pasmini pasa) - u dubinama stoljeća. Dakle, samoqedi se spominju u Kungurskoj hronici (Remezov, 1880), pre ne manje od tri veka, koja se pripisuje tobolskom plemiću Semenu Uljanoviču Remizovu (1642.-posle 1720.): „... Reka Ob je pala u more sa dva ušća, a Ostjaci i

Samoqedi, jašu jelene i pse i hrane se ribom ...“.

A novinar, fotograf i međunarodni sudija FCI-a, gospodin Zoran M. Kos iz Republike Srpske, Bosna i Hercegovina, izvršio je svoje, dublje istraživanje i 13.11.2020 uvjeravao nas: „Ime, „Samoqed“ prvi put se pojavilo u, HRONICI NESTORA LJETOPISCA“ (XII vijek) a odnosi se na 1096. godinu, kada je stanovnik Novgoroda Gyurjata Rogovich rekao da je svog sina poslao u Ugru, samoqedsku zemlju.“

Jedno od prvih spominjanja Samoqueda u zapadnoevropskoj književnosti nalazi se u djelu Plana Carpinija („Radoznalo putovanje“), (1975, 1800).

„(O porijeklu i razumijevanju riječi „samoqed“, „samoqed laika“, „Nenec“, „Nenec Laika“ ...“

B. Shirokiy, O. Shirokiy)

Karakteristike

Dajte ljubav dobićete blago

Zašto toliko puno vlasnika ima toliko problema sa svojim psima, dok drugi imaju savršenu harmoniju? Odgovor je u kvalitetnom odnosu i zajedničkom razumjevanju, ne snažnim zahtjevima, već razumevanjem ljubavi i poštovanja među njima.

Samojed je oprezan, izražajan, inteligentan, pun akcije i privržen. Radost je prikazana sjajem u njegovim očima i ustima koja se izvijaju prema gore u uglovima formirajući dobro poznati „Sami osmijeh“.

Inteligencija samojeda može biti izazov za vlasnika. Čovek je u prošlosti zavisio od samojeda i on je bio taj koji je donosio odluke, radio je nezavisno od čoveka za opstanak čoveka. Pas je bio „sam“ da pronade sobove, stekne njihovo samopouzdanje, zaštiti ih od vukova i vrati ih u ljudsko okruženje. Svoje mlade podučili su ovoj nezavisnosti i odgovornosti, usaćujući tako veliki instinkt rasuđivanja toliko snažno da danas vlada umom populacije samojeda.

Ipak, očekujemo da će se ova izuzetno inteligentna životinja odreći svog nasleđa, svoje nezavisnosti i pokloniti se svakoj našoj želji ili je nazivamo tvrdoglavom, neukrotivom, glupom. Zašto toliko puno vlasnika ima toliko problema sa svojim psima, dok drugi imaju savršenu harmoniju? Odgovor je u rukovanju, ne snažnim zahtevima, već razumevanjem ljubavi i poštovanja među njima. Samojedski um svoj; poštujte ga i on će se udovoljiti ljubavi i strpljenju. Može biti najlakša od svih rasa za dresuru ili najteža za kontrolu, u zavisnosti od toga kako se nosite sa situacijom. Mora se održati obuka; jednom izvršena naredba mora se poštovati. Poslušaće i sačuvaće dostojanstvo ako ste bili u bliskom druženju i razumevanju. Imajte na umu da mu vaša naredba vrlo dobro može

zvučati glupo. U ovom trenutku dok se podudarate sa pametnošću, prihvate izazov predstavite svoju poentu kao ugodnu i inteligentnu komandu tako što ćete izraziti zadovoljstvo što je delite i pohvalite ga kad završite, iako nije bilo baš onako kako ste očekivali.

Budući da su budni i puni akcije, Samojed bi trebalo da odgovori kao srećan radnik. Njegova velika ljubav prema čovečanstvu je vaša kontrola njegove nezavisnosti. Ljubomoran je pas. Želi vašu pažnju, vrijeme, ljubav, poljubce.... Plemena Samojeda bili su mirni nomadi, koji su pokazivali izvanrednu ljubav prema svojim prelepim psima, tretirajući ih kao članove porodice. Tako su njihovi psi razvili ljubav i razumevanje čovečanstva i nepogrešiv osećaj poverenja i odanosti koji se u pasmini zadržao do danas. Oni su i dalje, divni drugovi u igri i verni zaštitnici dece.

Kućni život prošlosti odražava današnji karakter. Spavao je sa svojim gospodarima i bebama; bio je deo porodice. Vežite ga, ignorisite i imaćete problema sa psom. Volite ga, steknite njegovo poštovanje, vodite ga sa sobom na vožnju, pustite ga da deli vaš dom i život i izgradite karakter koji poseduje njegova krvrasa. Karakter se ne može izgraditi bez bliskog ljudskog odnosa, bilo u odgajivačnici, bilo na kraju lanca, već kao centar vaše pažnje, voljen, poštovan i tražen. Nagrada će vam biti poštovanje, zaštita, izlivi ljubavi, zajedno sa velikom inteligencijom je za nepovjerovati. Pastirski instinkt je vrlo jak. Poleće za zecom uprkos vašoj naredbi da ostanete. Trebaće mu ogradio dvorište. Ako želite psa koji će ostati na vašoj verandi i koji neće salutati, ovo nije vaša rasa. Ako ste spremni da date svoje vreme i ljubav, dobićete najveće blago koje ljubitelj pasa može posedovati, a koje je u vlasništvu samojeda.

Poseban karakter samojeda

Poseban karakter samojeda može se opisati riječima: izuzetno plemenit, dobronamjeran, blagonaklon i krajnje istrajan.

Samojed je poslušan, dostojanstven i uvjeren u sebe, može takođe pokazati i lukavost.

Samojedi se prekrasno slaže sa ljudima i drugim životinjama. On je idealan za porodice sa djecom, budući da obožava društvo djece i osjeća se podesnim da ih vaspitava. Strpljenje i blagonaklonost samoeda čini ih prekrasnim „dadiljama“ za djecu. Oni sa dostojanstvom dozvoljavaju djeci da se igraju sa njihovom bjelosježnom dlakom, ponekad čak predstavljaju oslonac kod prvih dječjih koraka. Oni su krajnje oprezni sa djecom. Ali, istovremeno, njihova razigranost i neposrednost, može razigrati i najozbiljnijeg odraslog čovjeka.

Postojana psiha samojeda dozvoljava prekrasno kontrolisanje brzine njihovih reakcija kao što su buđenje i usporavanje. Oni mogu biti neumorni u šetnjama, takmičenjima ili izložbama i opušteni u kući na ležaju. Izraz njuške samojeda se brzo mijenja kada se njegov pogled susretne sa vašim - on se ispunjava povjerenjem i velikom srećom: „Nikada ne zaboravi da smo mi stvoreni jedan za drugog!“

Z. M. KOS

KOMENTAR STANDARDA

UVOD

U Engleskoj, Australiji i Novom Zelandu samojadi su klasifikovani kao stočarski (pastirski) psi, u SAD su samojadi svrstani u radnu grupu AKC; u ostalim dijelovima svijeta pas Samojed pripada grupi 5 kod FCI grupe gdje su svrstani špic i primitivne rase pasa.

Trenutno postoji čak 7 standarda za samojedsku rasu:

engleski, FCI, američki, kanadski, australijski, novozelandski i južnoafrički. Oni se uslovno mogu podjeliti u dvije grupe: Grupa 1 - Engleska, FCI, Australija, Novi Zeland, Južna Afrika i Grupa 2 - SAD, Kanada.

Tako da imamo dva različita soja samojedskih pasa: „vuk“ -američki i „medvjed -engleski.

Mi ovdje govorimo o FCI-Standard broj 212 za rasu SAMOIEDSKAIA SABAKA (Samoyed) kod Međunarodne kinološke federacije .Ovo potonje je glavno i mjerilo za nas, pridružene članice, i sve zemlje punopravne ili ugovorene članice FCI-a.

OPŠTI UTISAK

Samojud, koji je u osnovi radni pas, srednje velik mora biti snažan, aktivan i graciozan, a pošto njegov život i rad potiču iz hladne klime, njegovo krvno mora biti bogato i otporno na vremenske uslove. Samojedi ne bi trebali biti dugi, jer dugačka leđa čini leđa slabijim i beskorisnim za zaprege i pastirsku službu. Ali u isto vrijeme nepotrebno kratak kao kod čau - čau, takođe nije funkcionalan.On je nasmijani bijeli artički špic koji mora da odaje utisak moći, pokretljivosti , šarma i samopouzdanja.

Odgajivači treba da teže zlatnoj sredini opisanoj u Standardu, i to:

- tјelo nije dugo, već mišićavo,
- sa dubokim grudima i dobro zasvođenim rebrima,
- jak vrat ponosno zasvođen,

- ravan napred i izuzetno jak struk,

- psi i kuje moraju imati takav kvalitet kao što je izdržljivost

- i poseban karakter i „slobodu“ izražavanja i komunikacije

Snažni, aktivni, graciozni, elegantni ... ovi kvaliteti su apsolutno tačni za rasu i svaki odgajivač i sudija moraju imati na umu i odrediti prioritete kada opisuju psa. Dobar mišićni kostur razvija se samo pod uslovom visokokvalitetnih i redovnih opterećenja. Tipični samojed - svaki dan započinje život ispočetka, svakog trenutka kao prvi, uvijek je spremjan za putovanja i avanture. Samojed predstavlja kombinaciju izdržljivosti, snage i ljupkosti.

KARAKTER I TEMPERAMENT

Samojud intelligentan, pun energije, ali prije svega pokazujući ljubav prema čitavom čovečanstvu. Živeći mnoge vjekove sa narodom Samojedima, samojadi su uspostavili divne odnose sa ljudima. Pametni su i nezavisni, pružaju i očekuju naklonost u velikom stepenu. Samojed ne podnosi usamljenost i emocionalnu glad, potrebna im je svakodnevna pažnja i bliski odnosi sa ljudima. Posle vjekova spavanja sa „svojim čovjekom“ na Sjeveru, možete li uskratiti samojedima da provode vrijeme s vama u krevetu? Zli, agresivni samojed izuzetno je

redak. Takođe je neprirodno videti zdravo štene kako izbegava ljudsku vezanost. Takvi psi se ne smiju koristiti u uzgoju.

GLAVA

Veoma važna oznaka svih rasa je glava. Ona kod samojeda mora biti snažna i moćna , u obliku klina sa širokom ravnom lobanjom srednje dužine, čeoni prelaz-stop nije previše izražen. Pogrešno je pretpostaviti da čeoni prelaz mora biti VRLO izražen da bi se stvorio utisak moćne glave. S druge strane, blag prelaz ili njegovo odsustvo stvara osećaj ravne glave. Glavna atrakcija samojeda je njegov srećan izraz. Usne su crne. Dlaka je kratka i glatka na ušima. Poželjan je crni nos, može biti „sniježni“ ali mora postojati tamni pigmenat na ivicama. Klin opisan u standardu vidljiv je kada se lice gleda odozgo. Počinje ispod ušiju, a završava se na nosu. Dosta širok položaj trouglastih ušiju, bademast oblik tamno-smeđih očiju i uglovi usana podignutih nagore formiraju njihov rasni izraz „osmijeh samojeda,,

OČI

Oči u obliku badema, od srednje smeđe do tamno smeđe, pažljivog i intelligentnog izraza.Očni kapci su crni. Dobra širina između očiju je neophodna da se uravnoteži

потребна ширма lobanje i да се одржи пропорције клинasto обликовane главe. Тамно смеђа боја очију је израžajna, а пресветла или претамна паžnja odvlači паžnju sa ovog važnog aspekta. Међутим, треба имати на уму да ће штene sa vrlo tamnim очима вјероватно менјати боју како стари, добивши праву nijansu смеђе за око две године.

Gledajući u oči samojeda, можете видjeti u njima одговорност i самозадовољство, ali one će biti i пune ljubavi i prema vama i svom svojim dušom izražavati toplotu i ustretalost.

УШИ

Uspravne, prilično male i blago zaobljeni na vrhovima, dovoljno (ne preširoko) postavljeni i obilno prekriveni dlakom. Dosta su razmaknute radi ширине главе. Dužina treba da буде средња, то зависи од важног аспекта - ravnoteže cijelog lica. Уши су снажне, густе, ravne, trouglaste, ne velike i ne oštре, pravilno postavljene, pokretne, добро покрivenе dlakom iznutra-bitna je karakteristika rase.

„САМИ ОСМИЈЕХ“

Samojed predstavlja kombinaciju izdržljivosti, snage i ljupkosti. Veoma važna oznaka rase samojeda je глава. Ona mora biti snažna, u obliku kline. Dosta širok položaj trouglastih ušiju, bademast oblik tamno-smeđih очију i углови usana podignutih nagore formiraju njihov rasni izraz „osmijeh samojeda“.

ЗУБАЛО

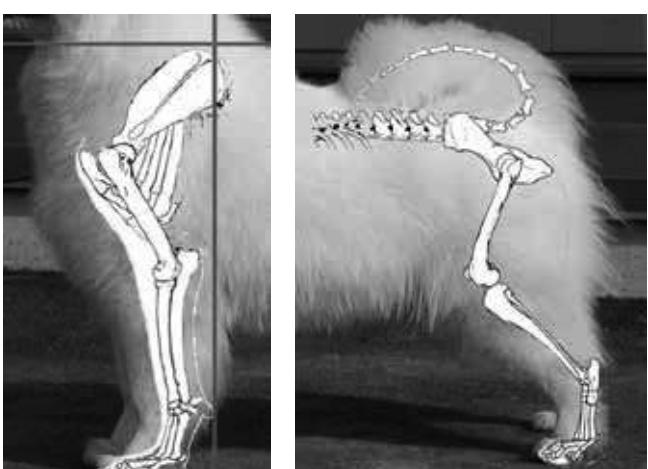
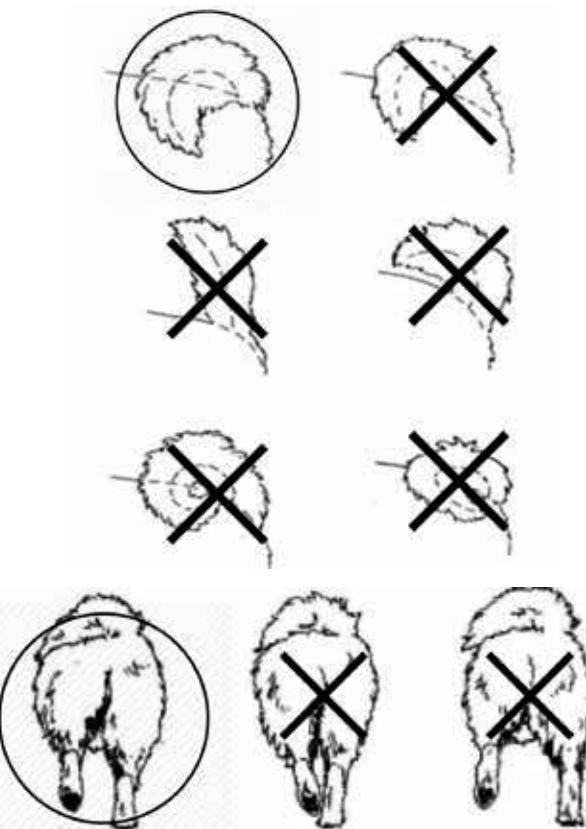
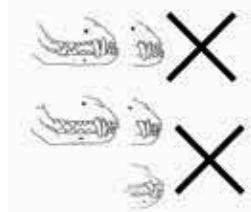
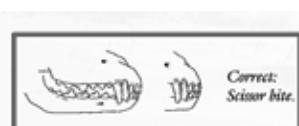
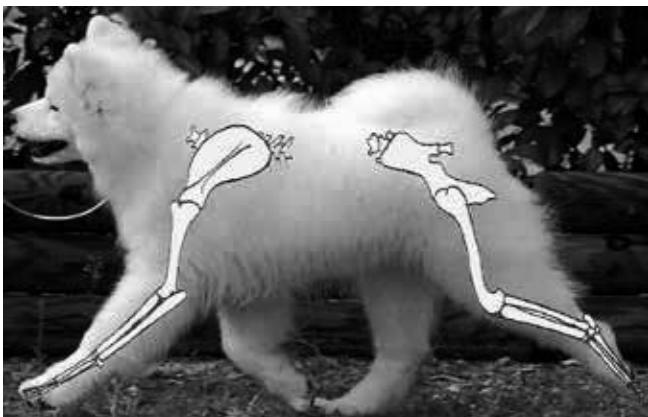
Makazni zagriz. Baš kao što se oštice makaza zatvaraju jedna za drugom, ali sa vrlo bliskim kontaktom, i zubi bi trebalo da rade isto, a gornji zubi preklapaju donje.

ВРАТ

Ponosno nošen. Vrat treba da буде jak i ne prekratak-srednje je dužine.

ПРЕДЊЕ НОГЕ

Noge ravne i mišićave sa snažnim kostima. Kada se gledaju sprijeda, noge bi trebale biti razmaknute dovoljno široko, ali ne previše daleko, a da se ne stvari utisak „bureta“, pas sa ovom greškom će se kotrljati pri kretanju, a prednje noge će umjesto njih biti bačene malo prema van. Kada Samojed stoji, prednje noge treba da budu paralelne po celoj dužini. Neophodna je dobra kost, okruglog oblika, ali treba da zavisi od veličine psa. Noge treba da budu umjerene dužine, pružajući uravnotežen izgled. Ne bi trebalo da budu ni predugačke ni prekratkne, niti bilo koja od ovih osobina treba da umanji njegovu radnu sposobnost, ali malo duže je poželjnije od prekratkog.

GRUDI

Grudni koš je širok i dubok, rebra su dobro povijena, u plućima ima dovoljno prostora za rad srca. Treba imati na umu da bi kujin struk-leđa trebao biti malo duži od mužjaka. Namjena samojeda bilo je mješavina lova, stocarenja i sankanja, pa, prema tome, snagu tjela ne treba postići prekomjernom težinom, jer će pretežak pas uskoro postati trajno beskoristan.

ZADNJE NOGE

Veoma mišićave, ravni sistemi kolena su izuzetno nepoželjni. Zadnji udovi bi trebalo da budu posebno dobro razvijeni, sistemi koljena dobro definisani i svako odstupanje (skučena-bliska ili „kravlji stavovi) nije dozvoljeno. To se može osjetiti, a još je lakše vidjeti kada se pas kreće, jer labavi biomehanički sistem daje slab potisak pozadi.

ŠAPE

Ovalne i sa dugim prstima, pokretne i okrenute ka napred. Jastuci na šapama obilno su prekriveni dlakom. Još jedna tipična karakteristika samojeda. Kratke šape samojeda doprinose brzom umoru psa, nemogućnosti da putuju na velike daljine u timu, šape treba da budu proporcionalno visoke-ovalne i sa dugim prstima.

REP

Visoko usađen, dobro i obilno odlakan – trodimenzionalan. Kad je pas na oprezu ili u pokretu rep nosi savijen od korjena ka prednjem dijelu, iznad leđima ili bokova. Ponekad može da visi ako je pas u opuštenom stanju i tad doseže do skočnog zglobova.

KRETANJE

Pokreti moraju biti slobodni, sa snažnim potiskivanjem, demonstrirajući snagu i eleganciju. Snažni pokreti daju zadnje noge. Kada samojed kreće, mora se steći utisak da pokušava da izbací nešto što je iza njega.

Pravi hod nije samo lagani zamah! Zadnje noge bi se trebale kretati napred u pravoj liniji od butina nadolje, bez ikakvih odstupanja. Svako njihanje s boka na bok, gledano pozadi, ukazuje na ravna bedra i / ili slab mišićav kostur. Elegantnost se smatra najboljim kvalitetom samojeda tokom kasanja. Pokret treba da djeluje lako, uredno i kontrolisano.

DLAČNI POKRIVAČ

Dlaka samojeda mora biti čvrsta, zbijena i obilna, gotovo gruba na osjećaj, mora stvarati osjećanje zaštićenosti od jakih mrazeva. Ova rasa ima dvojaku dlaku: duga, ravna, zaštitna dlaka i kratka, meka, zbijena, vuna, dlaka. Dvostruka dlaka je važna za funkcionalnu upotrebu samojeda. Mužjaci su bolje odlakani od kuja. Odstoјna dlaka ne smije tako duga da visi, već mora biti ukočena, stojeća. Kod ženki je po strukturi nešto mekša od mužjaka. Na vratu i plećima dlaka formira „okovratnik,,.

BOJA

Cisto bijela-bijelosniježna; bjela sa biskvitnim primjesama. Iako je snježno belo krvno najpopularnije, većina vlasnika samojeda prepoznaje posebnu ljepotu biskvitnih. Obično je biskvitna dlaka gušća i tvrđa u strukturi.. U mnogih samojeda biskvit se pojavljuje samo sa godinama. Međutim, ponekad se biskvit naslanja na pseće lice u prstenovima oko očiju, što stvara neuredan izraz. Biskvit se najčešće pojavljuje na ušima. Uz pravilnu strukturu dlaka samojeda uvijek ima svjetleći bljesak kao da led svijetli u sunčanim zracima.

VELIČINA

Visina u grebenu: Idealna visina: mužjak 57 cm s tolerancijom +/- 3cm i ženke 53 cm s tolerancijom +/- 3 cm. Težina je proporcionalna veličini. Značajna je razlika između 56 i 60 centimetara. Kuja sa 56 centimetara u grebenu mora biti tačnog i kompaktnog izgleda, savršeno u funkcionalnom odnosu

pogodna za, zapregu, pastirske rad ili lov. Suprotno tome, mužjak visok 60 cm treba čvrst kostur i mišiće u kombinaciji sa vrlo snažnim tjemom. Takav pas bi bio sposoban za bilo koji posao. Oni koji samojede koriste za naporan rad kažu da, iako ne obaraju rekorde brzine, ipak mogu preći veće razdaljine bez pokazivanja znakova umora kao kod velikih pasa.

DISKVALIFIKACIJA

- Agresivni ili previše plašljivi psi.
- Bilo koji pas koji jasno pokazuje fizičke nedostatke ili mentalnu abnormalnost.
- Oči plave ili različitih boja.
- Pregriz ili podgriz.
- Uši nisu uspravne.
- Boja dlake koja nije dozvoljena u standardu
 - Muški samojedi trebale bi imati dva naoko normalna sjemenika potpuno spuštena u mošnice.
 - Samo funkcionalno i klinički zdravi psi, u tipu rase treba koristiti za odgoj.

ZAKLJUČAK-REKAPITULACIJA

Samojed je jedan tipičan artički bijeli pas-nevjerojatno atraktivnog izgleda, veličanstvene glave i dlake, prepun šarma i vitalnosti. Sa krajnjom ljubaznosti prema svim živim bićima, uključujući i ljude i pse. Da se uvijek dobro zapitamo, odgajivači, kinološke sudije, vođe odgoja..., ako se "Tip" - može izgubiti, kako da rasa ostane!?

Da mi koji se već godinama, onoliko koliko je "stara" moderna kinologija uzgajamo za "taj" tip, da počnemo uzgajati i za "Zdravlje", iskreno mislim da je zadnji čas. Da samojed nebi doživio sudbinu nekih rasa pasa koje zapadoše u velike zdravstvene(I ine) probleme.

Ne zanemarujte loše, ne gubite dobro!

Imajući na umu da je „Samojed možda najistaknutije dostignuće zapadnih uzgajivača!“ - kako reče jedan od velikih kinologa sa Sjevera.

Z. M. KOS

Мој пуйто

Мој пуйто воли
на смећаре да лаје
kad kokoši ganja
sve od sebe daje

A najviše voli
kad mu руčак дође
омasti брке
sve kosti глоде

Sамо ће он
када ме види
радосно пошкоћити
jer se ne stidi

Za mene bi
i svoj život dao
помогао увјек
kada bi pao

Iskrena i beskrajna
ljubav je то
al само je jedan
мој пуйто.

Alen DŽINIĆ

ХАНО

Његова је длака
дивне наранџасте боје,
на глави му два сјајна ока
као драгуљи стоје.
Његова је њушка
слатка као крушка.

Он је наш
чувар вјеран
и на скок је
увијек спреман.

Када га неко наљути
опасан је попут тигра,
али он јако воли
да скоче и да се игра.

Лијеп и добар пас,
одани чувар,
то је наш Хано –
њемачки овчар.

Евита БОЈКОВАЦ

ВРЕМЕ ПАСЈЕ

Време је пасје.
Невреме тешко и псу.
Пооблачно невреме градно.
Без града.
Суша.
Сама суша.
Засито – гладно.
Водно – жедно.
Плодно – чедно.
Распукнуто и чеоно и новородно,
и жедно и водно,
сито и несито.
Суша.
Сама суша.
Невреме, без града, градно.
Време баш јадно,
омеђено, затечено, заточено,
Време распукнуто...
И псу тешко, претешко
Пасје време.

Милан МИХАЛОВИЋ

ВИЈЕРНОСТ И ПАС

Пас је себе украо из дивљине,
да би живео меснатије,
kad човијек схвати обману,
невјеру ће гневно да прихвati,
како без вјерности, упитаће себе,
па неком се мора вјеровати.
Кажњен,
судбином ће тугу да прти,
Дино Мерилин у пјесми пјева,
све је лаж осим смрти.

Андреја Ђ. ВРАЊЕШ.

Dovođenje vašeg šteneta kući

ŠTENE U KUĆI-ŠTA SAD?

Uz sve uzbudjenje donošenja svog novog šteneta samojeda kući je i velika obaveza i trebate razmisliti o pripremi sigurnog mesta za štenad. Štenad samojeda je razigrana i ima prirodnu radoznalost da istraži i pronađe stvari koje bi mogle da mu nanesu štetu. Mnoga štenad su se razbolela i čak umrla zbog povreda zadobijenih smrtonosnim atrakcijama poput noktiju, lišća biljaka, deterdženata, ljekova, antifriза (što je slatkog okusa), a, spužve itd. vaša odgovornost da zaštite svoje štene od opasnih električnih kablova, bombona od čokolade, električnih aparata, stiropora, najlona.

Ograđeni prostori sa kapijom, ograde, kavezni su odličan način da ograničite štenad i zaštite ga od

problematičnih situacija, kao i da započnete odgovarajući program obuke.

Električni kablovi moraju biti sakriveni ili sklonjeni izvan pogleda, štitnici utikača ili poklopci moraju biti postavljeni na električne utičnice. Kablovi od venecijanera i telefona moraju biti skriveni i nedostupni.

Svi deterdženti za domaćinstvo, sredstva za čišćenje, ljekovi, čokolada, hemikalije, boje, sijalice, spajalice, olovke, dječije igračke itd.. Trebalo bi da budu nedostupni i osigurani. Takođe proverite da vaš pas ne može da otvorи vrata. Mnoge biljke u domaćinstvu koje se mogu činiti bezopasne mogu biti smrtonosne. Novogodišnja jela i ukraši su samo jedno od aktuelno opasnih što koje

vrebaju vaše radoznalo i znatiželjno štene.

Važno je da štene i van kuće bude bezbjedno. Štene treba čuvati od svih vrsta lopti (npr. za tenis, ping-pong,) itd. Mogu se proglutati i izazvati smrtonosnu blokadu creva. Biljke na otvorenom poput ljiljana, lukovica (tj. Irisa, zumbula, narcisa itd.) i zimzelene biljke su otrovne i ne bi smjeli biti u blizini vašeg dvorišta gde ih štene može žvakati.

Budući da je za štene samojeda najkritičniji period života odvajanje od majke i pseće porodice (2-3 mj starosti) neophodno je obezbediti odgovarajuću zdravstvenu i nutritivnu negu. Odgajivač novom vlasniku treba da preporuči pravilnu ishranu, pa čak i da vam obezbedi malu količinu hrane na koju je štene naviklo dok je ne kupite. Održavanje dosledne ishrane zaštitiće štenad od stomačnih tegoba zbog promena u hrani i vodi. Kada vršite promene u ishrani, uvek je razborito to raditi postepeno. Prekomerno hranjenje takođe može prouzrokovati probavne probleme i uticati na zdravlje vašeg šteneta. Najbolje je hraniti štenad ili psa svakog dana u isto vreme i paziti da uvek imate svežu vodu.

Kada prvi put stignete kući, dozvolite štenetu da prvo boravi napolju. Nakon toga, trebalo bi ga uvesti u svoje novo okruženje - za njega pripremljeno sigurno, toplo i udobno mesto, gde se može opustiti i igrati. Da bi se smanjio strah od novog okruženja, štenetu treba dozvoliti da njuška i istražuje svoje novo područje, jer će mu novi dom i okolina biti čudni. Istraživanje i njuškanje je ritual koji ne smijete ometati, samo pažljivo nadzirati!

Tokom prvih nekoliko dana izbegavajte da štenad preopterećujete rođacima i prijateljima. Štene bi trebalo da se upozna sa svakim članom porodice. Decu treba naučiti kako pažljivo pristupiti štenetu i

Kako odrastaju, ne gube šarm,

Odgovor na pitanje gospodina Kilburna Scottu o tome koliko je sigurno(samojeda) ostavljati s djecom bio je:

„Uvjeravam vas da je potpuno sigurno. Naši psi su najbolji prijatelji djece, vole se igrati s njima. Jedna od njihovih omiljenih igara je "skidanje cipele". Vrlo je smiješno gledati kako psi traže cipele i, pronašavši ih, bježe s njima“.

(15. maja 1909.)

руковати њиме, како би се спречило да се уплаши или повреди. Штеници самоједа сујаки и могу се измиголјити из руке, што доводи до тога да их баче на земљу. Препоручljivo је да се мала дјечка сједе док дрže штенице како би се то избегло. Код вајег хода обратити пажњу да штетну не повриједите ѡапице јер се стално „петљава“ око ноге, морате постати свјесни његовог присуства.

Кућни тренинг захтева припреме. То би подразумевало сигурно, чисто и сигурно место на коме ће штенице бити затворено. Идеално би било да соба има под који се може прати са површином која није klizava и која би требала бити доступна споља. У њему не сме бити опасних и / или вредних предмета. Кућни тренинг је период обuke за ново штенице као и за вас. Најважнији ključ кућне обuke је да се што прије и што квалитетније упознате са штетном и његовим понашањем како бисте обезбедили ефикасан програм обuke.

Иако је штеница преслатко, избегавајте прeterano manipulisanje с њим. Штетну треба дати одговарајуће vrijeme за druženje, igru и опуштање како би одрасло у здравог и добро прilagođenog odraslog psa.

Запамтите да би вам одгajivač требао бити одлична referenca и помоћ за живот вајег самоједа. Не устручавајте се kontaktirati ih(га) sa svojim pitanjima, dilemama i nejasnoćama.

Da biste pronašli instruktore poslušnosti-школицу за штетад, pitajte одгajivača, kinološko društvo(klub ili savez) ili вајег veterinara. Mnogi lokalni одгajivačи nude javne часове. Drugi izvor instruktora poslušnosti pasa које се rutinski oglašava u publikacijama za псе.

Preporučuje se да штенице и власник пohaђају школицу/ час социјализације за штетад, где се власници уче како да успоставе радни однос са својим псима, а штетад добија важну социјализацију са људима и другим псима. Самоједи и њихови власници имају користи од часова послuшности. Грубе методе тренинга нису потребне(nisu ni poželjne!), за правилно одгоженог самоједа.

Temperament samojedski

Самојед је lijep primer drevnog radnog psa. Njegova privlačna ljepota i nježna, druželjubiva priroda, zajedno са njegovom neobičnom интелигенцијом, заhtjevaju ljubav i оданост svog vlasnika, što će mu vratiti stostruko.

Самоједи су активни psi. Они су znatiželjni, pametni и nestrašni, a razigrani su i do starosti. Svjetlucajući u mračnim, intelligentnim i pomalo lukavim očima i uvijek prisutnim „samojedskim osmijehom“, brzo stupaju u interakciju s људима и другим псима.

Самоједи нису раса pogodna за samovanje u dvorištu ili vrtu. Ostavši bez lične pažnje i psećeg druženja, самојед ће вероватно постати jadan, destruktivn problematičan pas. Ljubavlju i njegovom obogatiće живот svojih vlasnika.

Budući da je pas za sve namjene, lako ћe se prilagoditi bilo kojim okolnostima ili okruženju, a kada budu odgajani sa djecom, biće mu omiljeni, jer se ističe kao drug za igru i čuvar koji neće napustiti optužbe kada su u opasnosti. Uprkos shvaćenim osobinama rase , važno je napomenuti da je svaki samoјед pojedinac, a ličnosti ћe se razlikovati, čak i unutar jednog legla.

Личности se takođe menjaju u zavisnosti od okolnosti i okruženja. Srećno, odlazeće штенице može završiti dosadno, stidljivo ili agresivno zbog занемарivanja ili maltretiranja tokom prve godine. Uznemiriće ga nedostatak harmonije u domu. Trebalо bi ga voditi na kratke vožnje već od osam do deset nedelja, susretati se sa nepoznatim људима i prilagođavati se neobičnom okruženju, као и осталим псима када напуни tri mjeseca. Mora se voditi računa da se prema њему uvjek postupa ljubazno. Nikada ne dozvolite agresivnu животинju u svojoj blizini dok ne odraste da prihvati takav izazov i zaštiti se. Ne smije biti lišen људskih odnosa који су му потребни. Nikad ga nemojte vezati samog na otvorenom. Ovo ћe promjeniti njegovu ličnost pošto je rođen da bude slobodan. Ograđeno dvorište mora da ima, jer ako osjeti slobodu otvorenog prostora, он neće ležati na verandi i dosađivati se.Željeće da juri komšijsku mačku, zečeve, veverice ili da istraži područje, čak deset kilometara od njega.

Ima oštar osjećaj da zna kada ste srećni, tužni, ko ga zaista voli, само toleriše, ne voli i on ћe mu uzvratiti ljubav. Uspjeva i njegova ličnost obiluje ljubavlju i druženjem u tome што је dio porodice, u automobilu, као и kod kuće.

On je „pričljiv“ pas i ohrabreno ћe izreći svoja zadovoljstva i svoje antipatije. Неки уživaju u šalamu i kad им се смјеју i задиркују, dok други то zameraju. Govoriće ѡапом или nosom. Mnogi власници могу рећи како им се шолја кафе скоро испала из руке када су ignorisali njegove zahtjeve. Taj nos ћe takođe бити lagano pritisnut ispod ваје руке за пажњу, pritisak dodat kada se занемaruju prvi nagovještaji за prepoznavanje. Oni су природни као људи који се „rukaju“ jer brzo pružaju ѡапу prijateljski na raspoloženje-„rukovanje“, чак и када је мало штенице. Nogama pametno otvaraju vrata ili privlače predmete u blizini.

Самоједи могу бити vrlo glasni, djelom i zbog своје neobične inteligencije. Trebalо bi ih naučiti značenju „Tihu“ i „Smiri se“, u korist svojih komšija.

Odgoj самоједа – то је ogroman trud i odgovornost.

Upravo od правилног odgoja штетада zavisi uspjeh odraslog psa u bilo kojoj djelatnosti.Uprvom redu

bitna je racionalnost fizičkih obaveza i njihovo postepeno povećanje. Počinjući sa kratkim šetnjama na povodcu i završavajući slobodnim igrama. Važno je orijentisati se na fizičke mogućnosti šteneta i njegovu sposobnost da se nosi sa zahtjevima, koje je potrbno lagano povećavati. Ovo će omogućiti stvaranje povoljne osnove za harmoničan razvoj skeleta i mišića.

Intelektualni rad, takođe, predstavlja zamor za štene. Počnite od jednostavnog ka složenom i postepeno povećavajte količinu komandi koje ispunjava. Ne zaboravljajte pozitivnu podršku – to je obavezno!

U svojoj istorijskoj domovini samojed je obavljao funkciju pastira stada jelena, zaštitnika od divljih zvijeri, ponekad i lovaca. Po potrebi, psi samojedi su korišteni za prevoz. Ali tokom postojanja vrste njihovih pasa je bila uvijek tijesno povezana sa čovjekom. Ovo je odigralo važnu ulogu u formiranju karaktera ove rase.

Samojed je čoporski pas, ali pri tome on je i jedinka. Njemu je svojstveno samostalno i brzo donošenje rješenja. Upravo zato njihov karakter je tvrdoglav i svojeglav. Ali posao u tijesnom kontaktu sa čovjekom, potreba da uvijek bude pored domaćina formirala je od pasa samojeda idelnog psa-kompanjona. Ova vrsta je usmjeren na gazdu, njegove želje da sarađuje je kolosalna

Uz pravilan odnos -pozitivnu podršku, tačno davanje naredbi i odsustvo agresije i grubosti u socijalizaciji i obuci psa-vi i vaš pas, možete dosegnuti neslućene visine.

Posebnosti brige za samojeda

U ishrani samojed je, po pravilu, skroman. Izbor porcije je individualan. Postoji veliki broj vrsta suvih i vlažnih vrsta jela. Takođe se preporučuje prirodna ishrana sa izbalansiranim dnevnih potrbma bjelančevina, masti i ugljenih hidrata. Ali se ne smije zaboraviti da porcija psa zavisi od vrste sadržaja i opterećenja. Orientir za vas, po ovom pitanju treba da bude rad-fizička

aktivnost, kvalitet dlake i zdrava boja i sjaj krvna, dobra pigmentacija. Zapamtite da su psi ponekad neophodni vitaminsko-mineralni kompleksi, čiji je izbor individualan.

Priroda je nagradila samojeda gustom i bjelo-snježnom dlakom i otsustvom bilo kakvih mirisavonja. Ali u uslovima života u gradu nažalost, pokrivač od dlake gubi svoju prvobitnu ljepotu brzo. Ova rasa pasa se linja 1 do 2 puta godišnje. U trenutku linjanja poželjno je očešljati otpalu-mrtvu dlaku i okupati psa, a zatim prosušiti specijalnim kompresorom-fenom. Svakodnevna briga se završava se češljanjem, dlaka se ni u kom slučaju ne smije šišatili trimovati, šišanje negativno utiče i na njenu strukturu i na potreban izgled psa.

Ako se pas na neki način pokvasio – obavezno ga treba posušiti kako bi se izbjeglo trulenje dlačnog pokrivača. Dlaka samojeda je teško promočiva i zato ju je teško osušiti, zato i treba obratiti pažnju na to.

Kupati psa cijelog ne treba često. Ako se pridržavate svih ovih pravila dlaka vašeg samojeda će biti blještava i bjelosnježna. Po želji, svaki vlasnik treba samostalno da se brine o dlaci samojeda i da se samostalno obrazuje.

Važno je poštovati potrebu samojeda za aktivnošću što se može nadonaditi dugim šetnjama na svježem vazduhu nekoliko puta nedjeljno. Bavljene sportom, kao što je trčanje ili vožnja biciklom, takođe pozitivno utiče na njegovo zdravlje i ponašanje. Uz takvu vrstu opterećenja ne smije se zaboravljati na kvalitet podloge po kojem će pas trčati. Asvalt i druge tvrde-grube podlogo, mogu nepovoljno uticati na zglobove i agilnost vašeg psa pri daljnjim opterećenjima.

Kao vlasnik samojeda, morate da se založite za svoje vrijeme i energiju za pravilno njegu, obuku, pažnju i brigu o ljubavi koja je potrebna vašem štenetu / psu. Iako se čini da samojedu treba više od prosječne njege, ljubav koju ćete zauzvrat dobiti od svog samojeda daleko će nadmašiti vaša najluđa očekivanja.

Pasji život

Pas je čovjeku najbolji prijatelj (izuzev onih kojima je to knjiga...). On je čovjeku i najbolji drug. Sa njim čovjek ide u šumu, na njivu, u lov, pa čak i u kafanu... Nekad zna i da naljuti čovjeka, ali ga, za razliku od ljudi, nikad ne vrijeda. Pas je kućni ljubimac, koji je u kući, ponekad, važniji i od samog gazde. Čak se nekome od nas, ko je drag i mio, često i tepa: „Kućo moja, mala“...

Ako je (tako, a jeste) činjenica da pas zauzima značajno mjesto u ljudskoj istoriji otkad je od divlje životinje postao vjerni čovjekov pratilac, zašto ga onda čovjek najčešće veže, zašto ga drži u štenari...? Zašto mu baca samo koske ili parče bajatog hljeba? („Ko psu u sindžiru“...) Zašto onda na mnogim kapijama stoji natpis: Čuvaj se psa; Opasan pas; Pas nije vezan,... ? Zašto onda nekoga žestoko kritikujemo, govoreći mu: „Marš, pseto jedno!“ Da li zato što „laže k'o pas“ ili samo zato što je „obična džukela.“...? Zašto se onda neko žali da „živi k'o pas“..., da je ovo što živimo samo „pasji život“, ili da ono što neko kaže „ni pas s maslom ne bi pojeo...“?

Zašto su, onda, mnogo psi, i kućni ljubimci i „dodžovi“ (u prevodu: domaće obične džukele), tuđom krivicom ili nečijom greškom, topli dom ili običnu „štenaru“ zamijenili ulicom? Da li su se i oni, kao isluženi radnici ili prevaziđeni političari, iznenada našli na ulici samo zato

što su na njihovo mjesto došli mlađi, ljepši i umiljatiji? Ili zato što stalno i nepotrebno reže na goste, ili zato što ne znaju da ne treba da laju u gazdinom prisustvu..? Ili zato što su zaboravili da budu nježni prema ljudima koje poznaju, a oštiri i grubi prema onima koje ne poznaju? Ili zato što više nisu u stanju da prepoznaju ko je dobromjeran a ko nije? Ili samo zbog toga što su njihove gazde shvatile da ni sami nisu tako dobri kao što to njihov pas „misli“...? Ili zato što su se već odvikli od domaće hrane (ostataka hrane ili otpadaka), pa samo traže „kupovnu“ hranu za kućne ljubimce?...

Slaba utjeha za „pasji rod“ su mnogobrojna (nevladina) udruženja za zaštitu „kerećih prava“ i čovjekov pokušaj da se malom broju „srećnika“ obezbijedi azil za nezbrinute životinje, ma kakav on

bio, ili da ponovo budu zbrinuti u nekoj od porodica, bar iz sažaljenja. Ako ne u našoj zemlji, ono bar u inostranstvu. Jer, kod nas su i psi postali atraktivni izvozni „artikal“. (Ako ne može legalno, sa validnim papirima i izvoznom deklaracijom kao što se izvozi ocarinjena roba, onda može i ilegalno, mimo graničnih prelaza, slično onome što se u posljednje vrijeme radi sa mnogim migrantima...). Ostalima, koji nisu te sreće, slijedi tiha eutanazija ili dugotrajno gladovanje sve dok sami ne uginu, živeći pravi pseći život. Sudbina im je da, nakon što uginu, budu bačeni u neku od zapuštenih šikara pored puta, u koje niko ne zaviruje, ili da čekaju da se gradski oci konačno usaglase oko izbora lokacije za (najčešće tri) groblja za kućne ljubimce? Kako drugačije, nego po nacionalnom ključu. Jer, kod nas to tako ide, nije važno o čemu se radi...

A kad je i to već tako, ne znam zašto onda, često, mnogi od nas pozavide psu koji u vrele ljetne dane leži ispružen u dubokoj hladovini, ili psu koji bezbrižno zijeva na zubatom jesenjem suncu...?

Kad bi znao da govori, ne znam šta bi na sve ovo rekao pas...!? Možda bi poželio da i on počne da dresira ljudе, pa da jednoga dana izjavi kako mu je čovjek postao najbolji prijatelj?

Stevan R. STEVIĆ

РУСКИ ХРТ

На хартиji по коjoј ovo пишем лежи џепни будилник из 1898. са двоструким дном за бурмут. Куџа још увек као живо срце неког давно сахрањеног џепа. Мој прадед по оцу, др Стеван Михаиловић, измерио је тим сатом последње године живота. Околности под којима је он умро 1922. године у Сомбору као разведен човек и као судија у оставци, биле су чудне. Толико чудне да ми ни моје бабе, његове кћери, ни наши сомборски породични пријатељи Лалошевићи нису никада поменули да је прадед сахрањен тамо у поподневној сенци сомборске капеле. Када сам то случајно дознао и схватио да смо жена и ја с децом више пута пролазили поред гробља где он лежи и не знајући да је тамо, решио сам да ствар испитам. Ево шта сам дознао.

У Сомбору се у време др Стевана Михаиловића још трговало кријумчареним драгуљима, девојке су продавале косу и у

граду је било чешљара који су израђивали четке од људске длаке и прадед их је куповао бирајући оне од оштрих брада и бркова у разним бојама: црне, црвене, жуте и беле. Изјутра, он је четкао своју таласасту косу том туђом косом и говорио самом себи у огледало задовољно се осмехујући:

-Пази на човека који зева у твојем сну! Док се тај не појави, безбедан си!

Кажу да је волео своје лице, носио дворогу браду и бркове као да је нека оседела ласта пала под његов нос. Био је блед и упалих слепоочница, тако да је при светlostи свећа увек гледао и тим слепоочницама. Жене су га волеле са закашњењем највише кад се он већ хладио. Сматрало се да је изузетна појава и његове руке биле су тако савршено извајане да се то могло видети по рукавицама баченим преко његовог штапа. Лепим прстима прелетао је преко дирки клавира играјући једновремено на клавиру шах са мојом прабабом.

Јео је кашикама од јelenског рога, волео је да дувански дим дуне себи у џеп и чека сваког дана по подне у кафани час када се зауставља време, јер оно нарочито хоће да се заустави понекад у кафани по подне. А потом би, када се гостионица почне пунити, одлазио кући да намири и прошета керушу. Стјајао је понекад пред њом на средини своје велике собе где је један угао био глув, док су остала три располагала одјеком, и осећао како постаје старији од јунака по књигама на полици. Волео је псе, али није ишао у лов и није их држао док је био у свом другом браку, у браку са мојом прабабом. Она је једног дана извукла све рубље из долапа, опрала га и углачала тихо певушећии, дала да се поправе браве и окна, наредила да се очисти све сребро и све прадедине чизме и ципеле; пресвукла је наслоњаче и посулла первазе портуланском

дугмади, променила чаршаве у постельи, скувала му прасећу чорбу с лимуном, пољубила га као и обично када је полазио у суд, и развела се. Прешла је с децом својој мајци. Чим је остао сам, прадед је залио цвеће из уста вином и набавио младу кују, рускога хрта из једног украјинског легла пристиглог с емигрантима. Куја је могла да укрсти уши, имала је шиљату главу као клип кукуруза, а реп је носила између задњих ногу и он је био огроман, дебео у корену као рука и служио јој попут ваздушне крме. Још док је била штене на млеку и риби (матер су јој дојиле украјинске сељанке) прадед је набавио књигу, неко петроградско издање о гајењу хртова, и у њој прочитао кратак историјат врсте.

Руски хрт, пореклом од абисинскога вука као и остале врсте хртова, први пут се у веродостојним изворима помиње у 17. веку. Потиче из два чувена легла . “Перчин” и “Воронцов”, служи за лов, али за лов са коњима, јер се креће брзином од око 80 километара на час и може да прескочи зеца у трку. Због те хитрине и несвакидашње окретности, зове се “барзој” (брзи) и користи улову на антилопе, срне и

другу лаконогу дивљач. На руским племићким добрима одвајкада су држана увек по 64 пса овога соја, па су прекоброжни одстрањивани, а мањак хитно бивао подмирен на тај начин што се тражио неко ко има хрта да поклони. Јер, руски хрт се не продаје. Велика је срамота продати или купити хрта. Он се или добија на поклон или се нема. Кровочан је и једини од паса који хоће да растргне штене. Има снажне дуге вилице и горња је знатно “старија”, тако да хрт једе главе завучене међу предње ноге и залогаје држи на непцу, а не на језику. Има зубе који мељу кости у прах и може човеку да исиса крв из ране настале од змијског једа, а да се сâм не отрује. Кажу да хрт понекад хоће да се остени (скамени), али и тај камен личи и даље на хрта и предсказује ветар и друге промене. Хрт се не може дресирати, није привржен господару, али се може увежбати за нарочит лов на курјака. Тај лов је омиљен од давнине и веома сложен. У таквом лову на једном стругу увек се воде по три хрта, два мужјака и једна женка, све троје у истој боји, што значи да су тројке или беле, или са мрљама као у телета, у преливима од сумпоровите до жуте боје. Хрт има

оштре, као пилеће груди и длака се на тим грудима обрије пред лов да га не би ометала у трку. Мужјаци имају нешто закрвављен поглед, женке чисте, беле беоњаче. Свака тројка чим кидише, одабре звер коју ће гонити и по боји навезе лако се уочава колико вукова је потерано. Увек има толико боја у потери колико зверки, јер се тројке међу собом не мешају.

Руски хрт није чувар куће, готово је мутав и убија се ако лане, јер му је глас снажан и плаши на пушкомет. Ако је из јазбине кренута вучица, најпре је потера куја. Вука, пак, нападају и сустижу мужјаци. Пре свега одсецају га од чопора. Вук унапред зна да им не може умаћи, јер хрт је у стању да трчи укруг око вука који бежи у правој линији. У том неравноправном сусрету хртови се брзо прибијају уз вука, који осећа ужасан страх и немоћ, укљеште га и хватају сваки са своје стране иза ушију тачно на место за које вучица хвата младунчад кад их преноси. Они не гризу, то вука не боли, него напротив изазива пријатне успомене и хртови без муке обарају звер на земљу. (Одломак)

Милорад ПАВИЋ
Foto: Ivo ETEROVIĆ

МОЈ ДРУГ ПАС

Да ли се неко од моје (старе) генерације сјећа дивне пјесме из читанке о другу и другарству? Ја се добро сјећам, овако је почињала:

– Имам вјерног друга са којим се дружим, он ме братски тјеши кад му се потужим. Зло и добро увијек он са мном подијели и срећан сам кад ме тужног развесели...

Не сјећам се само ко је аутор ове дивне пјесме.

Другарство је за мене увијек било и сада је појам највјернијег пријатељства. А ко ми данас може бити највјернији друг? Не, нипошто не мислим да данас нема правог и искреног другарства. Мислим само на то да сам ја у ратном вихору, као педесетогодишњак, остао без својих најбољих другова и да сам због тога дубоко разочаран.

Богу да захвалим, стичем нове другаре за које се чврсто држим, као за јак стуб у олуји. Али, ко би то још могао, умјесто људи да буде човјеку прави друг. То је, апсолутно, његово псеће величанство, друг пас. Сјећате ли се оне Јесењинове пјесме о Качаловљевом псу:

– Мили мој Џими... доћи ће она, кунем ти се присан, и када упреш у њу своје зене, за све што сам крив и за шта нисам, лизни јој руку ти уместо мене...

Мој колега (друг) недавно написа, понови ону поруку да човјек у животу треба да постигне четири ствари: да роди дјечу, да направи кућу, да посади дрво и да напише књигу.

Ја сам, послије ратног страдања, подстакнут жељама моје дјеце, направио кућу. Имам кућу, али син ми рече: – Кућу треба оградити, а кућа у огради није права ако нема пса.

И набавим мало двомјесечно штене. Мој живот се отада много чак из темеља промијенио, боље рећи побољшао. Тада му је најмлађа унука дала име Доги. Као на енглеском језику дог је пас, па онда мали псић Доги. Тако у наш живот уђе мали Доги. Играли смо се стрепили о његовом одрастању, његовали га како смо знали и умјели. Одболовали смо с њим све његове и наше болести. Толико сам га заволио да сам му и пјесму написао:

КУЋНОМ ЉУБИМЦУ

Пролијећу дани,
Године галопом једзе.
Мој сат сваког трена
Може да стане.
Ван игре сам
Зна се
Ал мислим о нама,
Мој чупавко мали.

Маштам како смо
Над облаком стали
И пуни себе
Лајемо на звијезде.
Промашио сам
Опрости ми мили,
Јер лајати не знам.
Учио нисам
Па шта сад могу.
Не потрудих се
Док си ти мален био
Па вртио репићем
Око мојих ногу.
Сад је немогуће
Иде нова прича
И звијезде с неба саме
Већ опадају.
За нове игре
Нема снаге чича
А и сјећања ме
Упорно издају.
Што боље знам људе
То више волим псе.
Мисао одавно знана
Коју радо понављам
Ових сенилних дана.
Пролијећу дани,
Године галопом једзе.
Мој сат сваког трена
Може да стане.
Ван игре сам
А мислим о нама,
Мој чупавко мали.
Маштам како смо
Над облаком стали
И пуни себе
Лајемо на звијезде.

Све сам мислио да ћу ја много прије остарати па и отићи.

Најважније од свега било је то што су га моја унучад завољела, као и он њих. Њиховој радости није било kraja dok су se na распустima i другим kраћim boravcima kod naše kuće družili i igrali s njim. И он је био пресрећан. Једино се туга могла примијетити у његовим очима када су дјеца од

нас одлазила, а нарочито када смо нас двоје старих одлазили у болницу или у бању. Комшије су нам причали да је тужно завијао у нашем осуству. Све је тако идилично трајало до те кобне ноћи једног августа 2018. године Два сата иза поноћи пробудило ме је Догијево цвилење. У ствари, више је личило на кркљање. Истрчао сам у пицами на двориште да видим шта се дешава. Мој петнаестогодишњи Доги је лежао испружен на трави и гуштио се. Пренио сам га на

удобније мјесто нудећи му воду, али ничим није показивао да зна да сам ја крај њега. До свитања је пресстао да се трза и да дише. Ветеринар ми је рекао да пулинине не могу дуже да живе. Укопао сам га непосредно поред гараже и на зиду написао: Доги (2003 – 2018).

Данима послије тог догађаја, када косим траву у дворишту или прођем око гараже засузе ми очи. Нема више мога најбољег друга. Џецу, кад дођу, тјешим на сваки начин. Трудим се да обраћају

пажњу на нешто друго, као да сам ја мање ожалошћен од њих. Кажу ми неки добронамјерни људи да набавим новог пса и да ћу га опет завољети, али ја у овим годинама нисам сигуран да то могу постићи. Пријатељство, а посебно дружарство, не постиже се тако лако. Мора се изградити обострани однос повјерења, пажње и љубави да би човјек добио правог друга у животу, па и кад се ради о другу псу.

Петар РАЈИН ВАСИЋ

Loše navike

Svaka rasa ima loše navike i samojed nije izuzetak. Ово је радна раст која ужива у акцији, стаду и паžnji. Lako им може досадити без ичега занимљивог. Копаће - заправо су по природи изврсни багери, копајући дубоко у снег ради заштите од јаких хладних ветрова у родној земљи.

Они су изврсни psi čuvari, али неће стално лјати док су ваши гости присутни. Лјују кад стigne društvo; nakon što vide o kome se radi i dobiju priznanje da su ih čuli, obično će prestati. Nije природно да nastave да лјују ако им није vezano, досадно, задиркивано или ignorisano.

Ovo je izuzetno inteligentna rasa; imaju oštar osećaj da su voljeni ili занемарени. Што је пас intelligentiji, више ствари ће шватити да би привукao паžnju, добру или lošu. Potreban je izuzetno intelligentan чovek да би се nosio sa nekim od njih, животински. Nema dvojice. Životna средина чини razliku.

Postoje samojedi koji su склони страним предметима. Mnogi samojedi могу добити пуни рад kuće od trenutka kada су штенад, dok ћe drugima бити проблем док god буду живи. Rani trening обично

štene pretvara u lepo vaspitanog odraslog psa.

Žvakanje dlake na prednjim nogama, hvatanje repa често је из пuke dosade. Pas koji ostane sam tokom дана то ће често učiniti. Gorki sprej dostupan је у prodavnicama za kućne ljubimce i oglašava сe u časopisima za pse. Што pre prskate područje, то ћете više бити sposobni да prekinete будућу naviku jer то обично obeshrabruje. Davanje mu igračke или sirove kože да је žvače takođe ће му помоći да prođe vreme.

SAVJETI VETERINARA

ZDRAVLJE SAMOJEDA

Samojed pripada takozvanim primitivnim rasama, ukoliko je miješanje čovjeka u njegovom formiranju i razvoju beznačajno. Rasa se odlikuje dobrim zdravljem, iako je zbog sjevernog porijekla, prag borbe protiv zaraznih bolesti kod samojeda nizak. Jedini i pravi način da se izbjegnu ozbiljna oboljenja (štenećak, virusni hepatitis, parvovirus, leptospiroza, bjesnilo) jeste savremena vakcinacija.

Samojedi su malih zahtjeva što se tiče uslova u kojima žive bilo u pojedinačnim kućama ili gradskim stanovima. Međutim, osim zavisnosti od mjesta življenja, samo jedima je neophodna fizička opterećenja, česte i duge šetnje. Oni su prekrasno prilagođeni na hladnoću, ali i velike vrućine podnose normalno. Redovno

češljanje-uređenje, bez trimovanja i odjevnih predmeta je neophodno.

Kupati psa ne preporučuje se često, jedan put mjesečno u topлом dijelu godine. Česta kupanja utiču negativno na zdravlje dlake i kože. Dlaka kod samojeda je unikalna. To je arktički gusto i paperjasto krvno, namjenjeno za veoma niske temperature. Struktura dlake samojeda dozvoljava lako samočišćenje krvna, a većinu prljavštine ono odbacuje.

Kao i u slučaju sa drugim rasama pasa, samojede je moguće hraniti prirodnom hranom ili kupovati im gotovo suhu hranu - to je izbor vlasnika pasa. U svakom slučaju ishrana mora biti balansirana i zdrava.

Proizvodi koji se ne smiju davati samojedima:

- - mrkva i cikla-samojedi ih teško vare, uz to ovo povrće u većim količinama može izazvati bojenje krvna,
- cijelo-slatko mlijeko,
- pečenje,
- makaroni i mahunarke,
- masna svinjetina, jagnjetina, kosti,
- luk, kupus, zelje (ovo uopšte nije za pse)
- šećer i so, različiti začini
- suvo grožđe i čokolada

Samojedski psi su dovoljno čvrsti, zato se bolesti mogu pojaviti samo iz objektivnih razloga: zaraza, nepravilno održavanje, rijetko urođene patologije... Kao i kod svake druge rase, i kod samojedskog psa mogu se sresti nasljedne bolesti.

Najčešće se javlja displazija lokomotornog sustava, koja je nasledna bolest i ima različit stepen pojavljivanja.

Samojed je neverovatno lep i pametan; ima atraktivni temperament i izuzetno je izdržljiv bez obzira na klimu u kojoj mora da živi. Jedno vreme se mislilo da samojedi ne mogu postojati u toploj klimi, ali ispostavilo se da je ova teorija netačna, jer, bez obzira na klimatske uslove, samojed ostaje zdrav i aktiv. Uprkos svom arktičkom nasleđu, Samojed se dobro prilagodio toplijim klimatskim uslovima, pa čak i toleriše vrućinu Floride, Teksasa i Južne Kalifornije. Može da spava napolju, mada mu je svakako draže da spava unutra i treba da provede značajan deo svakog dana kao voljeni deo porodice, u središtu svega što radite. Mi ljubitelji samojeda smatramo da je ovo revnosno učešće u čitavom našem životu njihovo najveće bogatstvo.

Posebno paziti u dobu intenzivnog rasta u uzrastu od 3-9 mjeseci, potrebno je poštediti štene pretjeranog opterećenja, opasnosti koje vrebaju na stepenicama i sl.. Ako ste počeli primjećivati kod svog ljubimca probleme vezane za kretanje brzo se obratite veterinaru.

Među drugim genetskim oboljenjima možemo navesti urođenu gluhoću,a takođe i neke patologije očiju.

Susreću se oboljenja endokrinog sistema ,hipertiroza pri kojoj se narušavaju funkcije štitne žlijezde. Zbog toga se razmjena materija usporava,životinja dobiva na težini njegova pouzdanost se pogoršava,opada dlaka i pojavljuje se osjetljivost na hladnoću.

Šećerna bolest je ,takođe česta bolest, koja je povezana sa nedostatkom lučenja inzulina. Psi počinju da piju mnogo vode,mnogo mokre,neprestano im se jede i uz to gube na težini .U poslednjem stadijumu počinje povraćanje,slabost,razvija se

katarakta.Češće od dijabetesa oboljevaju starije životinje.

Protok krvi u jetri se narušava i u krvi se nakupljaju štetne tvari koje negativno utiču na unutrašnje organe pasa.Navedena patologija traje do sedam mjeseci i praćena je čestim povraćanjem.Liječenje je hiruško.

Samojedi ponekad pate od nadutosti želudca,koji prelazi u zaplet crijeva.Profilaktičke mjere se svode na praćenje režima ishrane i

kontrole bolesti.Ne dajte životinji sirovo tijesto,kosti i drugu hranu koja može izazvati narušavanje procesa varenja hrane. Nikada ne izvodite svog psa u šetnju odmah poslije hranjenja!

Dosađuju samojedu buhe i krpelji koji mogu biti prenosoci teških,ponekad smrtonosnih bolesti. Da bi se ovo izbjeglo štene treba tretirati specijalnim preparatima ,koji se prodaju u svakoj veterinarskoj apoteci.

Zamolite od odgajivača za sertifikat o testiranju roditeljskog para na prenosive nasljedne bolesti, koji garantuju da štenci nemaju preduslove za oboljevanje od njih. Zdravstveni sertifikati i pregledi za samojeda su:HD(pregled kukova, ED(pregled laktova), pregled oka i DNK testom koji pruža metod za nedvosmislenu identifikaciju Ks-povezanog oblika progresivne atrofije mrežnjače (KSL-PRA).

Iskusni odgajivači će vam moći reći kakvo štene vrijedi uzeti ili za druge ciljeve.Pravilo je da su dvomjesečni štenci ,već dovoljno očvrslji ,da bi prešli u novi dom i sigurno samostalno živjelo.

Samojedi uz pravilnu njegu i ishranu žive 12-15 godina.Pažljivo pratite osjećanje i ponašanje vašeg psa.Pravovremeno obraćanje veterinaru i redovan kontrolni pregled pomoći će vam da sačuvate zdravlje i životnu radost vašeg ljubimca.

Ognjen VITKOVIĆ, doktor veterinarske medicine
Vetrinarska ambulanta "Mim coop" Banja Luka

ZABLUDU O RASI

„Samojed je drevna rasa, izuzetno kulturno nasljedje koje нико не маје право уништавати. За почетак је потребно разотkriti rašireni mit да је Samojed pas само за санке. Прије свега, Samojed је пас, чија је основна функција сабирати велико стадо јелена и штитити их од напада вукова. Истовремено, samojed је кориштен као помоћник у лову на поларне медведе и птице. Општи изглед samojeda требао би илустрирати његову срвру. Samojed мора имати велику брзину, управљивост, бити неуморан, покрети су му слични покретима балерине - fleksibilni, снажни, лагани. Његова интелигенција практично је еквивалентна људској, а интуиција је изузетно остра. Пас који није удовољавао тим захтевима био је бескористан и укинута је га племена Samojed. Живот у овом поларном подручју понекад је тешак и немилосрдан“

Iz knjige "THE NEW COMPLETE SAMOYED", by Robert H. Ward

Recenzija

SRCE UVIJENO U LISTOVE KNJIGE

(Recenzija za knjigu „Ilustrovana bajka o prijateljstvu“,

Zorana M. Kosa)

Nerazriješenim je, do dana danjeg, ostao verbalni duel koji je proizvelo ono „prastaro“ pitanje ko je čovjekov najbolji prijatelj. Knjigoljupci će, svakako, „kasti“ da je to knjiga – kinolozi i ljubitelji pasa, da je to njihov ljupki četvoronožni ljubimac. „Spor“ će nerazriješenim, čini se, i zadugo još ostati; i neka, najbolje, tako i ostane.

Osmišljavajući i ispisujući ovu prekrasnu knjigu, Zoran M. Kos (1962), međutim, na lijep način miri ova dva polariteta. Pred nama je, dakle, knjiga o prijateljstvu između čovjeka (djeteta, preciznije) i psa.

„Ilustrovana bajka o prijateljstvu“ je, zapravo, lucidni, praktični priručnik za djecu koja žele da imaju psa ili koja imaju želju da bolje i potankije upoznaju svijet (i pogled na svijet!) svog dlakavog ljubimca. S njim da se srode.

Kos ovom knjigom nanovo osnažuje ono staro, nebrojeno puta potvrđeno, pravilo da su najmoćnije i najfektnije one ideje koje su nam stalno „pred nosom“ i koje nam „bodu oči“. Drugim riječima i simplifikovano – ideal je u jednostavnim i svima bliskim stvarima. Mudrost se krije u tome (samo u tome!) da osvijestimo svoj um, izoštimo svoju optiku i u „šumi sagledamo drvo“. Da ne dopustimo da od šume ne vidimo stablo koje nam stoji pred očima. Zoran M. Kos je ovom knjižicom pokazao tu vrstu suptilne mudrosti. On je i te kako sagledao drvo u ovoj podivljaloj šumi u kojoj živimo i kojom se svakodnevno krećemo. Šta više, on je na kori tog drveta sagledao i starodrevni piktogram – ko zna kada urezane figure razigranog psa i djeteta. I baš to opravdava segment BAJKA u imenovanju Kosove knjige.

Bajka... o prijateljstvu! Stereotip (bolje reći – aksiom) o psećoj odanosti ka čovjeku i magnetizmu ljubavi na relaciji dijete – pas, stari su, vjerovatno, koliko i onaj magnetizam koji čovjek osjeća kad se nađe uz vatru: preko 15 000 godina! Još iz pećine! Ima u tome nečega opsativno bajkovitog, nečega mističnog i starostavnog, nečega što nas vodi da hodamo po tankoj ivici realnog, ovostranog i nikad do kraja dokučenog – zaumnog. A šta čovjek jeste (njegovo biće, njegov odnos sa svijetom, njegove složene relacije sa okruženjem, bićima i predmetima) nego stalni, svakodnevni preplet toga dvoga?!

Kada imate svijest o toj činjenici, onda se morate zapitati kako nekome kod nas prije nije palo na pamet da napiše i objavi jednu ovaku knjigu. No, kako se stvari ne događaju stihjski i bez nekoga višega diktuma, ta ideja je, upravo, čekala na čovjeka kakav jeste Zoran M. Kos – na ozbiljnog poznavaca i

kinologa od formata na ovom našem prostoru. Ništa prirodnije, dakle, od toga da „Ilustrovana bajka o prijateljstvu“ ističe iz pera uvaženog međunarodnog kinološkog sudsije, predsjednika kinološkog društva „Dub dog“, sekretara „Kangal kluba za ex YU prostore“, člana „Kluba polarnih pasa u BiH“, te vlasnika poznate odgajivačnice samojeda „Dubdog White“.

Kos, nakon kratkog, nemametljivog i pitkog istorijata pripitomljavanja i razvijanja psećih pasmina, prelazi na praktična, edukativna uputstva o onim pitanjima koja sve nas mogu zanimati, kao što su kako prići nepoznatome psu, da li psa treba gledati u oči netremice, kako posmatrati pseći rep i njegov govor, kako da se ophodimo sa psećom hranom, kako da se ponašamo ukoliko nas pas napadne ili, čak, ujede itd. On, potom, nudi jedan čitav spektar ilustrovanih prikaza govora psećeg tijela (odnosno, šta nam pas poručuje svojim stavom i izgledom), ne propuštajući da nas vrati na počelo svakog razumijevanja psa kao ljubimca i prijatelja, a to je opomena da je pas u svojoj osnovi lovac (i da se u skladu sa time i ponaša), te da se pas rukovodi čulom njuha a ne vida, i da je njegov svijet, zapravo, svijet obojen mirisima. Napokon, ostajući do kraja na edukativnoj liniji Kos na kraju knjige nudi mali rekapitulativni upitnik kroz koji djeca mogu da utvrde i provjere znanja koja su stekla družeći se sa ovom više nego korisnom knjigom.

Kroza sve to, Zoran M. Kos diskretno provlači i malo predstavljanje Kinološkog saveza Brčko distrikta koje je imalo sluha, podržalo ga u ovom projektu i objavilo ovu knjigu. Na to valja gledati kao na uljudni, lijepi gest autorove zahvalnosti.

No, da ne prenebregnemo i drugi (zapravo – prvi!) segment naslova ove knjige – ILUSTROVANA. Knjiga je ilustrovana sa nešto više od trideset fotografija sa foto-konkursa „Dijete i pas“ (u organizaciji „The Dog Republic“) i petnaest dječijih radova (likovnih i literarnih) sa

školskog konkursa „Pas – moj najbolji prijatelj“. Na fotografijama se pojavljuje oko sedamdesetoro djece i četrdesetak pasa, i to iz Rusije, Srbije, Sjedinjenih Američkih Država, Izraela, Turske, Međarske, Slovačke, Slovenije i BiH. Propozicije rečenoga konkursa su zahtijevale da fotografija na neki način priča i prikazuje odnos djeteta i psa, te poučava kako treba postupati sa psom, šta se sa njim smije činiti, a šta ne.

U kulturnoj priči „Ruski hrt“ (iz 1979. godine) Milorada Pavića postoji jedan beskrajno dirljiv i tugaljiv momenat u kojemu čovjek koji je dobavio sasvim malo štene ruskoga hrta u peškir uvija svoj džepni sat i stavlja ga noću u korpicu sa štenetom kako bi ono mirno zaspivalo, naivno misleći da je to srce njegove majke. Nešto se slično, ili nekako nalik, zgodilo i u aktu Zorana M. Kosa. On kao da u vaše (dječije) čebe uvija ovu knjižicu i meće je u vaše perine da spokojno

usnite osjećajući kako uz vas kuca srce vašeg voljenog psa (odnosno, psa o kome maštate i kakvoga priželjkujete).

I kada već na početku ovog teksta „zloupotrijebih“ mačevalačku asocijaciju – duel – onda ću sada reći da bi poentiranje ili tuše u ovoj knjizi bile one riječi njenoga autora koji veli: „Najvrijednije što vam može pružiti vaš prijatelj pas je bezgranična ljubav i odanost. Uvijek će te čekati iz škole, biti spremna da se igra sa tobom, a ako si tužan i on će tugovati. Vaš kućni ljubimac biće vam dobar prijatelj i neće vas nikad ostaviti ili izdati. Nemojte ni vi njega.“

Ja bih, oprostite na ovoj smjelosti i ovome uplitanju, samo nakon ove posljednje Kosove rečenice namjesto tačke upisao jedan veliki, glasni, uskličnik.

(novembar,2019)

Mirko VUKOVIĆ

Ujedinjenje svjetske populacije samojeda

Prilikom stvaranja FCI standarda, trenutni engleski standard u potpunosti je uzet kao osnova, a sredinom prošlog stoljeća, kako bi se održao integritet rase i "pomirila" dva različita tipa, granice rasta engleskog samojeda u standarda u FCI standardu povećani su na američki. Velika varijacija između gornje i donje granice - 6 cm i kod ženki i kod mužjaka omogućava koegzistenciju dva toliko različita tipa u jednoj rasi (minimalna visina mužjaka je 54 cm, maksimalna visina kuje je 56).

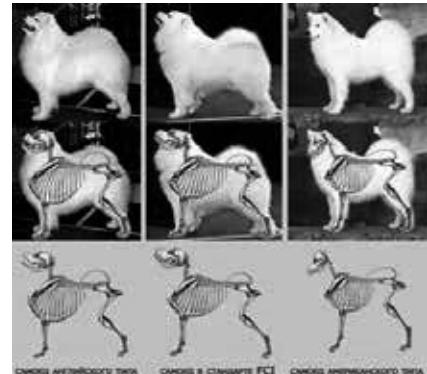
Promjenom visine i potpuno držanjem samog standarda morali su biti očuvani vrsta i proporcije psa, koje odgovaraju izvornom engleskom standardu. FCI standard određuje idealnu visinu za mužjake 57 ± 3 cm, a za kuge 53 ± 3 . U originalnoj engleskoj verziji standarda, koja još uvijek vrijedi u Kinološkom savezu Engleske, ograničenja za mužjake su 51-56 cm, za kuge 46-51 cm u grebenu, a samo najveći predstavnici engleskih samojeda imaju visina na gornjoj granici standarda koja i danas vrijedi u Engleskoj, "uklapa se" u okvir rasta FCI standarda. Slična se situacija događa sa samojedima američkog kontinenta - domaći standard, koji se razlikuje od standarda FCI, koji je uticao na formiranje osnovne samojeda, ograničavajući je faktor u brisanju granica tipa.

Da bi se ujedinila svjetska populacija, FCI standard bi trebao ublažiti razlike u tipu i dovesti rasu do zajedničkog nazivnika. U mojoj ilustraciji pokušat ćemo vidjeti anatomske razlike između pasa, predstavnika različitih vrsta i usporediti s anatomijom psa, što je bliže onoj opisanoj u FCI standardu.

Po mom mišljenju, da bi postigli maksimalnu usklađenost sa FCI standardom, psi engleskog tipa ("medvjedi") trebaju produžiti

podlakticu. Naime, duljina podlaktice utječe na indeks nogu, a njegova nedovoljna dužina tjera psa da čuči, mijenjajući omjer u anatomici: gubi se podlaktica, proporcije dužine prsa su iskrivljene u odnosu na dužinu poluge i kas postaje teži.

Psi američkog tipa, bez rasprave o anatomskim odstupanjima u strukturi glave, moraju se mnogo više mijenjati. Prvo što "upada u oči" je pomjeranje prsa u odnosu na cijelo tijelo psa. Rebrni je kavez manji i kraći i kao da je udubljen između prednje-humeralnog pojasa, tako da prsna kost ne strši izvan prednje-humeralnog pojasa. Kao rezultat toga, pas nema izražen prsnik, ima ravno rebro, vrlo uski stav prednjih udova i, u prisustvu dobre dužine nadlaktične kosti i normalnog ugla ramena, pojavljuje se otvorenost. Proporcije dužina udova do laktova uveliko se razlikuju od "standardnog" psa, a dijagram jasno pokazuje da format psa ne odgovara standardu, koji kaže da je "duljina tijela oko 5 % veća od visine u grebenu", odnosno se i na indeks visokih nogu, o čemu standard kaže: "dubina grudi je nešto manja od polovine visine u grebenu" - kod predstavnika američkog tipa kod samojeda, prsa su mnogo manja i kompenzirana su pretjeranom dužinom podlaktice. Promjenjeni su proporcije u samim polugama. Prevelika dužina metakarpalnih kostiju dovodi do činjenice da nijedan ligamentni aparat nije u stanju da ih održi pod pravim uglom, a metatarpus postaje previše nagnut i, praktično, „laže“. Izduživanje metatarzusa i potkoljenice dovodi do preuvečavanja uglova zadnjih udova. Priroda će nužno nadoknaditi višak i dovesti će do neke vrste ravnoteže, a ako je negdje stigla, onda će negdje nužno nestati (Zakon o očuvanju), dakle, prekomjerno produljenje metakarpusa i

podlaktice, slično dovodi do skraćenja ramena, odnosno butne kosti. Sve ove promjene proporcija poluga dovode do promjena u kretanju. Kas, karakterističan za rasu, kada se, gledajući sa strane, trag zadnjeg ekstremiteta tačno spusti u trag prednjeg i pomaknu se oba udova lijeve ili desne strane psa u istoj ravni omogućava tijelu u pokretu da ostane stabilno uz minimalne fluktuacije i pokrete čini produktivnim i minimalno zamornim, što je vrlo važno za izdašno kretanje samojeda. Gore opisane promjene u proporcijama udova i formatu psa dovode do nekarakterističnog kasa za rasu, s pretjeranom amplitudom kretanja udova. Sa skraćivanjem formata i gornjeg dijela poluga i povećanjem dužina donjih dijelova, amplituda se toliko mijenja da se u kasu, gledajući sa strane, može vidjeti kako stražnji ud prelazi prednji, bočni udovi, kao da su prešli i prisiljeni da se kreću u različitim ravninama kako se ne bi sudarali jedni s drugima. Karakteristično kretanje "track-to-track" ne djeluje, pojavljuju se vibracije tijela koje su neprimjetne za ljudsko oko, a koje smanjuju produktivnost pokreta, povećavaju umor psa, a takav pas će se brže umoriti. Postoji još jedna važna nijansa. Ukupan(vanjski) dojam samojeda jako ovisi o tome koliko je dobro ili loše „odjeven“.(Odlomak)

"Tipovi pasmine samojeda" (27. novembra 2018.) Tatyana Vladimirovna Evgrafova
Predsjednik Nacionalnog kluba rase
"SAMOED" Rusija

Recenzija

NAJBOLJA POGODBA KOJU JE ČOVEK IKADA SKLOPIO

(Zoran M.KOS: "NJEGOVO VELIČANSTVO PAS", Tešanj,
Dubica, Banja Luka, 2020)

Čovekov jedini potpuno nesebičan prijatelj u ovom sebičnom svetu, jedini koji ga nikad ne napušta, jedini koji se nikad neće pokazati nezah-

valnim i koji ga nikad neće izdati jest njegov pas. On će stajati verno uz njega u bogatstvu i u siromaštvo, u dobru i u zlu. Spavaće na hladnom

tu, na ledenom vetrnu i snegu samo da bude uz svoga gospodara. Lizaće ruku koja mu ne može ponuditi hranu, lizaće rane koje nastaju u dodiru s okrutnošću sveta. Čuvaće svog siromašnog gospodara kao kralja. Ostaće uz njega i kad ga svi drugi napuste. Mi dajemo psima naše slobodno vreme, raspoloživo mesto i višak ljubavi. Zauzvrat, psi nama daju sebe cele - to je najbolja pogodba koju je čovek ikada sklopio. Ne može svaka osoba izraziti duboka osećanja koja dobija od svog iskreno voljenog četveronožnog prijatelja. Da biste pronašli analogiju sa svojim osjećajima i uzajamnošću svog ljubimca, pomoći će vam knji-ga Zorana M. Kosa čija lista tema i autora zadivljuje svojom raznolikošću i istovremeno zajdničkom ljubavlju prema psima. Izbor tema i autora je za svako divljenje tako da čitaocu pruža jedinstvenu priliku da na istom mjestu upozna prirodu pasa, njegovu ulogu u ekosistemu kao i način komunikacije između vlasnika i psa. Toplo preporučujem ovu knjigu jer mislim da su teme zanimljive, vrlo uzbudljive i krajne interesantne.

Miodrag VRETENČIĆ,
dipl. ing. predsjednik Kinološkog saveza
Crne Gore
i međunarodni sveopštiti (All Round)
kinološki sudija

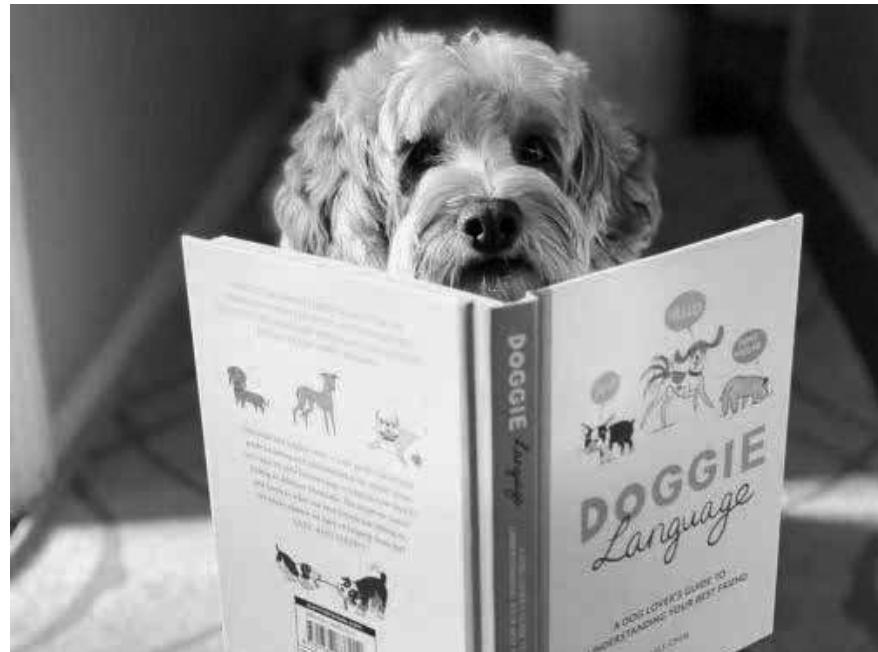
Pseći jezik

Jezik pasa by Lili Chin

Vodič za ljubitelje pasa da bi razumijeli svog najboljeg prijatelja

Majstor dizajna i vrhunska svjetska ilustratorica Lili Chin uradila je vrlo uspiješnu knjigu. Ovaj zabavni vodič za govor tijela vašeg psa lijepo je ilustriran i zanimljivo napisan. Prekrasni crteži China podučavaju različite aspekte pseće komunikacije, ističući pritom važnost pune slike. Savršen poklon za vlasnike pasa.

Psi komuniciraju sa mnogo više od lajanja i mahanja repom, a pogrešno čitanje govora tijela psećih pasa čini život izazovnim za pse i njihove ljude.

Ova mala, ali moćna knjiga vaš je savršeni ilustrirani vodič za viđenje i razumijevanje suptilnih vizualnih znakova koje vaše voljeno štene koristi da izrazi kako se osjeća u različitim situacijama. Što više primjetimo i slušamo ono što nam najbolje prijatelji govore, to je veća šansa da im pomognemo da se osjećaju sigurno i sretno.

(Izdavač: Summersdale Publishers (UK) / Hachette (SAD). Broj stranica: 128, Dimenzije: 158 x 120mm. Datum objave: 6. oktobra 2020.)

(Doggie Language: A Dog Lover's Guide To Understanding Your Best Friend
by Lili Chin)

Pas beskućnik

Čim sam se okotio, odnio me Šaban, jedan dječak iz Pousorja. Napravio mi je predivnu pseću kuću, onako lijepu kakvu imaju psi iz bogatih kuća. Donio mi je mehku deku u kućicu, nove dvije zdjele: jednu za vodu, a drugu za hranu. Svakodnevno ih je sa sestrom punio svježom hranom i vodom, a Boga mi često i mlijekom.

Nas dva smo se često igrali, kao pravi drugovi. Šaban me mnogo volio, a volio sam i ja njega. Kada bi ga ko na igralištu ili rijeci dirnuo, začuo bi moje režanje. Bio sam spreman u svakom momentu da ga zaštитim.

Vremena su prolazila kao mutna rijeka koja je proticala nedaleko od naših kuća, Šabanove i moje. Šaban je rastao i ubrzo izrastao u pravog mladića. Otišao je na škole u grad i sve rjeđe smo se viđali. Katkad bi došao kući na dan-dva, pomazio se i poigrao sa mnom i opet odlazio. Njegov babo Husein, moj gazda, također, je bio dobar domaćin. Hranio me i pazio kao svog najrođenijeg. Ja sam mu zauzvrat dobro pazio domaćinstvo. Jednog proljeća Husein okopni poput zadnjeg snijega, što potocima oticaše danima. Ukopaše ga u harem staré džamije pored mnogo svijeta. Tada sam na dženazi vidio i Šabana. Prišao mi je i, onako tužan, pozdravio me, pomilovavši me nekoliko puta po glavi. Otkopčao mi je lanac i pustio, rekavši plačnim glasom:

-Sada si sloboden, Rex. Možeš ići kud te želja nosi. Ovdje više nemaš kod koga biti. Evo vidiš, gazda ti je umro, a ja sam u gradu. U gradu ne drže pse, a da drže, ja bih te poveo. Pomilovao me još nekoliko puta i zaplakao pokapavši me suzama. Ja sam tiho civlio, savijajući mu se oko nogu i mašući repom. Tako smo stajali neko vrijeme, a potom je Šaban otišao. Prije nego što je sjeo u stari i protruhli auto, pogledao me nježno još jednom, svojim plavim očima, kao da je htio reći:

-Dođi ti u grad. Pronaći će neko mjesto za tebe. Ti si dobar pas.

Zalupio je vratima i otišao.

Ja sam bio još nekoliko trenutaka u svom dvorištu. Smisli, promisli, odlučim se da idem u taj grad, da idem za svojim Šabanom. Znao sam njegov miris. Poznao bih ga svugdje. Koliko sam puta njegovu garderobu ili patike sa igrališta donio kući. Jednom sam tako sa smetljista donio kući stare Šabanove cipele, koje je on davno odbacio.

Spremio sam se za dalek i nepoznat put. Znao sam da će biti teško i naporno ali ta neizvjesnost me privlačila. Zanimao me je taj čarobni grad. Zanimalo me je kako u njemu žive psi, imaju li svoje kućice, da li ih bolje paze njihove gazde, nego na selu. Radovao sam se susretu sa Šabanom i čeznuo da osjetim njegovu prijateljsku ruku na svojoj glavi, vratu, leđima, da me pomiluje.

Išao sam i, nakon nekoliko dana u kotlini sam ugledao grad. Bio je ogroman. Strašan. Nekoliko velikih dimnjaka bljuvalo je sivi otrovni dim, koji je visio iznad kotline, poput šindre u mojoj kolibi, a dolje mnogo kuća i zgrada. Šaban mi je jednom govorio, kad se prvi puta vratio iz grada, da se one visoke zgrade zovu soliteri. Bilo ih je mnogo.

Ubrzo su pipci noći počeli hvatati grad, a on se otimao svojim svjetiljkama, kojih je bilo puno. Bio sam umoran, gladan i žedan. Vodu sam našao na obližnjem potoku, spavanje u slami, ali hrane nije bilo nigdje.

Ranom zorom, prije nego što je iz obližnjeg čestara izašlo ogromno rumeno sunce, poput kukuruznog kolača, kojeg mi je često Šaban donosio za doručak, krenuo sam u grad, u kome je strašno tijesno. Tamo svako svakom smeta. Svako auto hoće da me zgazi. Svaki čovjek kojem sam pokušao prići odmah psuje i viče: - Marš!

Nigdje polja, proplanka i šumarka. Nigdje potoka da se vode

napijem. Gradske rijeke smrde, otrovne su i ne smiju se pitи. Ljudi su u njih bacali svoj izmet.

Čitav dan sam hodao tražeći Šabana, a predvečer, večeru i prenoćište, poput psa latalice. Ništa nisam našao, sem jedne stare kuje, koja se motala oko nekih velikih kanti u koje su ljudi odlagali smeće.

Predvečer se oko tih kanti skupi nas pedesetak izgladnjelih pasa, tražeći koru kruha.

Ljudi su od nas zazirali, sklanjali se, pogotovo djeca. Ničija ruka nije htjela da nas pomiluje, doneše komad kruha za ručak ili večeru. Čak su nam i prijetili šintorima, centrima za prihvrat pasa latalica, odnosno velikim kavezima gdje drže pse beskućnike.

Dani su prolazili, a od Šabana ni traga.

Jednom, navečer u parku namirisao sam ga. Krenuo sam za njim, a on se sve izmicao i hvatao korak da mi umakne. Kada sam ga sustigao, a mislim da je to bio on, ljutito se okrenuo prema meni i sasuo mi u lice psovke:

- Marš, psino! Psino latalico! Sagnuo se kao da traži kamen da me udari i otišao.

Ah, kako sam se radovao susretu sa njima, kako sam čeznuo da ga sretuem, da ga ponovo onjušim, da me pomiluje, a on tako. Ostao sam sam, žalostan. Boljela me je ova izdaja. Bio sam mu i ostao najvjerniji prijatelj. Zašto li me Šaban, ako je to već bio on, maršnuo onako drsko? Zašto li se on onako ponio? Ma ne bi on to mogao. Sigurno je to neko koji je ličio na njega ili me nije prepoznao u mraku.

Ja sam ostao tužan sjedeći na asfaltu, zamišljajući davno proteklo sretno vrijeme, kada su me Šaban i njegova sestra Sadika, kao malog, svakodnevno hranili mljekom, a poslije sam sit išao na počinak u svoju prostranu kuću u kojoj sam tako sretan bio.

Bajruzin Hajro Planjac

ŠARPLANINAC

Ovaj tekst sam napisao da bi odgajivači, sudije i kinološki savezi Srbije i Makedonije seli za okrugli sto i dogovore se i definišu ciljeve i puteve napredka rase eventualno neznatno dopune i preciziraju standard. Predivna rasa koja u mnogim slučajevima nezaslužuje svoje vlasnike. Gorostas i kralj planine, kralj kanida velikog srca, borac do smrti kako su mnogi ovu rasu opisivali pregrmeo je mnoge torture a i zloupotrebe svoje hrabrosti i srčanosti počev od tradicionalnih borbi pasa na Šarplanini a onda i do dan danas u urbanom svetu poraženi su ostajali na stubu srama i zapostavljeni. Primitivci i kompleksaši koji nisu imali srca da se sami u društvu dokažu dokazivali su se preko ovih predivnih stvorenja i upravo su oni i počeli da selektivno uništavaju rasu od 1985 godine pod izgovorom "izvorni šarplaninac". Autotohna-izvorna rasa je nacionalno blago svake države koja se čuva genetikom i selekcijom. Žalosno je i to da su mnoge sudije i čelnici kinologije podržavali "izvorne šarplanince" uništavajući genetiku ove rase izdajući uslovne rodovnike za svakog psa koji liči na šarplaninaca. Umesto da osamdesetih godina prošlog vremena ukinemo uslovne rodovnike jer smo imali veliki broj jedinki ove rase izdavanje ovih rodovnika dolaze do

ekspanzije kao nikad do tad. Na specijalizovanim izložbama se dele u dve grupe psi sa rodovnikom i "izvorni" bez rodovnika i što je najgore "izvorni" su bili više cenjeni. Takođe se dele u to vreme na urbane i neurbane-izvorne. Zloupotrebe i ukrštanje sa drugim rasama doživljava skoro ekspanziju gde se dobija veliki broj jedinki koje nisu ni nalik opisu u standardu "kolosi koje je majka Šarplanina iznjedrlila" a planinu nisu ni videli. Na žalost i na Šarplanini došlo je do ukrštanja pa se i izvor zagadio. Ovi "boric za izvornu rasu" takođe napadaju COP-Niš koji je bio najveći izvor čiste genetike i selekcije i praktične upotrebe ove rase. Cilj svake zemlje je da svoju autotohnu rasu prizna vojska i policija i koriste u službi samo lažovi i prevaranti i trgovci se bore protiv ovog najvećeg priznanja i odlikovanja za jednu rasu. Na svu sreću postojala je i opstala i druga linija odgajivača i sudija koja se borila za održanje rase genetikom i pridržavanjem standarda i zadnjih 10-15 godina vratila rasu u kolotečinu standarda. Istina znanje i nauka je ipak za sada delimično pobedila nadam se da će se tako i nastaviti do krajnje pobjede.

Ovaj mali ne baš lep uvod uradio sam da malo podsetim šta se dešavalо i kako su nestručna lica pokušala da

unište ovu rasu koju je Šarplanina izrodila a naši stari kinolozi iz Srbije i Makedonije na čelu sa profesorom Pavlovićem ostavili u amanet da je čuvamo kao autotohno nacionalno blago.

O poreklu i standardizaciji rase imao bi određene primedbe koje će izneti u daljem tekstu i koje mogu poslužiti za razmišljanje a možda i uticati da dođe do određenih što realnijih promena na osnovu činjenica.

ŠTA PIŠE U STANDARDU?

"Ova rasa je registrovana kod FCI 1939. godine pod brojem 41 i imenom Ilirski ovčar. Godine 1957. na predlog JKS, FCI je usvojio izmenu imena ilirski ovčar u Jugoslovenski ovčarski pas – šarplaninac".

Po meni ovo nije baš tačno. Franjo Bulc je odneo nekoliko primeraka pasa sa šarplanine u Sloveniju i te primerke ukrštao sa postojećim sličnim psima sa tog područja. 1939 kada je registrovana rasa ilirski ovčar ovi psi nisu bili čistokrvni potomci šarplaninaca sa Šarplanine već ukršteni sa drugim sličnim psima na području Slovenije. Sobzirom da se sve dešavalo pred jek drugog svedskog rata pa sve do 1950-ih godina kinologija je zamrla u evropi pa i kod nas postojao je relativno mali broj registrovanih pasa ove rase. 1950- 1957 god. kinolozi iz Srbije i Makedonije na čelu sa profesorom Pavlovićem izvršili su istraživanja na Šarplanini i široj okolini postojećih jedinki ove rase bez proučavanja široke teritorije tadašnje Jugoslavije znači na jednoj mikrolakaciji i na osnovu tih proučavanja napisali standard. Što šarplanincu daje epitet totalne autotohnosti ovog područja

po kome je dato i ime i prezime ovoj rasi. U isto vreme i Slovenski kinolozi definišu standard kraškog ovčara koji je nastao ukrštanjem šarplaninca i postojećih sličnih njihovih autotohnih primeraka u Sloveniji. Kraškom ovčaru je otac šarplaninac a majka kraševka po kojoj I dobija ime. Šarplanincu su i otac i majka šarplaninci što ga u potpunosti čini autotohnom-izvorno čistom rasom. Predak ilirskog ovčara je sigurno čist šarplaninac koga je 1928 godine Kraljevska vojska koristila kao službenog vojnog psa.

Pošto su zajedničkim snagama 1957 god. standardizovali Srpski i Makedonski kinolozi a posle raspada bivše Jugoslavije ove dve države se i vode kao nosioci zemlje porekla rase bilo bi neophodno da se izbriše u imenu rase Jugoslovenski ovčarski pas (apsurd je da rasa nosi ime nepostojeće države) da ostane samo ŠARPLANINAC i eventualno da se ubaci u grupu pastirskih pasa a ne ovčarskih.

Što se tiče upotrebne vrednosti namene ove rase kao dopuna pored ovčarski ili (pastirski pas što je i bio predlog) bilo bi dobro da se dopuni i definicijom pas koji se upotrebljava i za zaštitu lica i objekata (pas čuvar i zaštitni pas) jer ima tradiciju od 1928 kao pas koji se upotrebljavao i imao namenu u kraljevini Jugoslavije a tradicija nastavljena u bivšoj vojsci Jugoslavije (kroz COP-Niš i sve kasarne eks JU) kao i danas u matičnim državama gde se koriste kao psi čuvari i stražarskoj službi vojske i policije.

Stručne komisije KSS I KSM moraju pod hitno da se sastanu i donešu određene odluke o daljim pravcima uzgoja rase. KSS ne izdaje više uslovne rodovnike (rodovnici gde se nezna poreklo psa i koji se dobijaju na osnovu fenotipa) već 10 godina a KSM izdaje uslovne rodovnike što nije dobro za održavanje genetike u rasi. Što je apsurd na broj jedinki koji postoji danas. Nije to rasu u razvoju i standardizaciji pa da se primenjuju neki ključni i novi selektivni zahvati pa da se izdaju uslovni rodovnici.

Standard visina: "Visina grebena mužjaka iznosi prosečno 62 cm, a kuje prosečno 58 cm. Poželjni su viši psi. Ova klauzula "Poželjni su viši psi" manipulisana je i tumačena kako je ko stigao a sudije i odgajivači to obilato koristili. Profesor Pavlović je rekao da je visina u grebenu nebi trebala biti veća od 67 cm zbog brzine, agilnosti i fizičkih sposobnosti. Visinu i za mužjake i ženke mora da se uokviri. Lično moj predlog na nekim seminarima bio da se za ženke uokviri 60-65 cm (62-63 optimalna) a za mužjake 65-70 cm (67-68 optimalna) van optimalne da jedinka bude minus za plasman u rangiranju. Sve ostale promene u visini diskvalifikovati jedinke. Visina je prvi stub odbrane svih drugih parametara u očuvanju rase.

Obavezno uvođenje uzgojnog pregleda (kerunga) i podele u dve klase je jedino napredno rešenje uzgoja rase. Organizovati što više specijalizovanih izložbi.

Svake godine u Srbiji i Makedoniji organizovati državno prvenstvo sa kompletnim praćenjem genetike i kvalitetom jedinki i grupom potomaka. Takođe jednom godišnje organizovati i nezvanično svetsko prvenstvo koje bi se jedne godine održavalo u Srbiji a druge godine u Makedoniji. Organizovati posebano savetovanje (seminar) o rasi na godišnjem nivou za odgajivače i sudije sa analizom uzgoja celokupno izvedene populacije pasa.

Sve ostalo što je napisano u standardu je sasvim korektno i prihvatljivo što neznači da sitne dopune i preciznija objašnjenja nisu dobrodošla radi boljih objašnjenja. Takođe je poželjno i napisati pojedina objašnjenja standard radi lakšeg suđenja iz koga bi stajao KSS i KSM. Malo dobre volje, nauke a onda i rada i zalaganja daće vrhunske rezultate a rasa će napredovati u svakom pogledu.

Obrad ĐOKIĆ,
međunarodni kinološki sudija

ПАС И ЧОВЈЕК

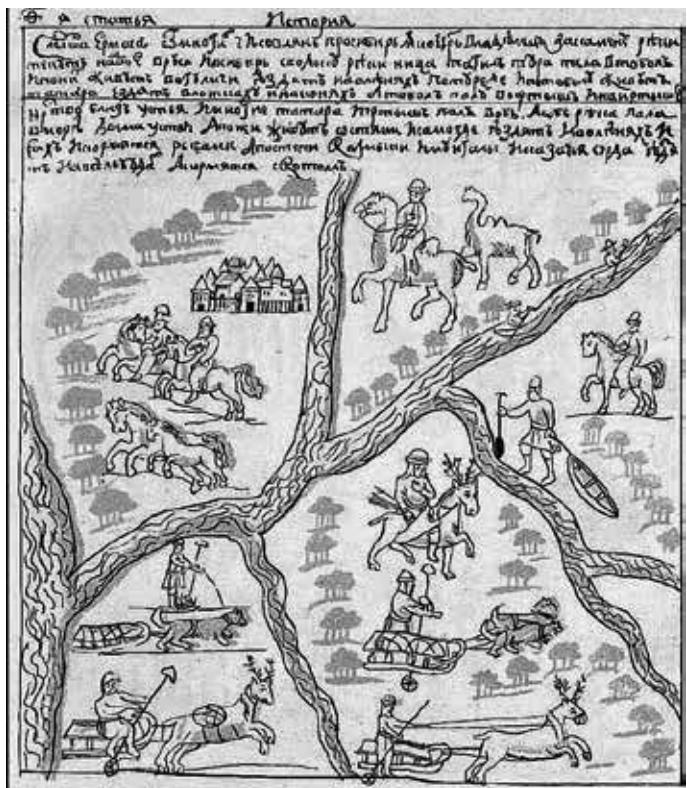
Пас и човјек двије константе у времену проласку. Људи су се саплитали о обмане и мржње, потези лудих генија свијет су водили и данас воде ивицом амбиса, пас је и тада и сада остао синоним човјековог пријатеља. Поклонио му је своју природу за све потребе. Паралелни ход обиљежио је вјекове, обликовао судбине, цивилизацијски присутан пас је дотицао човјекове падове и уздизања Ушао у умјетност, постао велика тема сликарима, пјесницима, вајарима, о псу се пјева, говори, он се воли. Послије човјека за науку једини примјер жртве, први је из животињског царства напустио мајчицу земљу и отишао у

свемир. Спасилац, утјешитељ, гонич, трагач, чувар, шта све још није пас је од човјека заслужио споменик у сваком граду. Он је „крив“ што код човјека постоји љубав. Да је само ово заслуга, довољно је да му се поклонимо. Вјерност пса је неограничена мачка је умиљата или никада вјерна, док има користи биће уз човјека, али пас ће ако треба гладовати или неће бити разлога да напусти газду. Такав однос говори о карактеру ове животиње, пас је не ријетко својим животом спашавао човјеку живот. Нити једна животиња не тугује за човјеком ни приближно слично, дешавало

се да послије човјекове смри пас од тuge угине. Човена је прича о Качаловљевом псу. Небројено је много примјера оданости, зато је пас својеврсни куриозитет, аксиом апсолутне везаности, он је истина која не блиједи, поступат вјере, пас је човјеку пришао да са њим остане дјелећи заједно судбину, вријеме и простор.

Андреја Ђ.ВРАЊЕШ

Karta rasprostranjenosti samojedskih jezika (crvena) u XVII veku (približna; izleganje) i na kraju XX veka (kontinuirana pozadina). / Mapa rasprostranjenosti samojedskih jezika (crvena) u 17. veku (približno; zasjenjena) i na kraju 20. vijeka (puna podloga). Od: Pakendorf , Brigitte , 2007

Istorija: Naučnici još uvijek raspravljaju o tome ko su i odakle su. Neki smatraju ovaj narod mongoloidnim, drugi tvrde da su Laponci Paleoevropski. Sami jezik pripada finsko-ugarskim jezicima, ali Laponski narod ima 10 dijalekata samijskog jezika koji se međusobno toliko razlikuju da ih se može nazvati neovisnim. To čak i otežava neke Laplance da komuniciraju s drugima.

Kinološki putopis

Farma "Sumarokovski" – velika kao Rusija

Ovo stanište je jedini proizvođač ljekovitog losovog mlijeka u Rusiji aosebnost losovog mlijeka leži u činjenici da životinja dnevno pojede ogromnu količinu različitog bilja, od kojih mnoga imaju ljekovita svojstva, koja se prenose na proizvod

Los zna da pliva, čak i u dubokim vodama, on je u stanju da prepliva 19 kilometara za dva sata brzinom od 10 km/h, a pod vodom mogu da zadrže dah i do jednog minuta

Šta znate o Rusiji?

Tesko ju je, čak i zamisliti, tu jednu od najljepših i najtajanstvenijih

država na svijetu, u njenoj puno veličini. Protegla se od zapada do istoka skoro 10.000, a sa sjevera na jug 4.000 kilometara. Zemlja je to sa ukupnom površinom prirodnih rezervata od nevjerovatnih 200 miliona hektara. To je ogromno prirodno stanište, gdje su svoj dom našle nebrojene i jedinstvene vrste biljaka i životinja.

Braheov los

Osim što je bio poznati astronom, danski plemić Tihoo Brahe (1546-1601) bio je poznat po još jednoj stvari – imao je losa za ljubimca. Kao svaki pravi razmaženi ljubimac, Braheov los znao je šetati između stolova tokom zabava i piti više nego gosti. Ta nezgodna navika, kako navode hroničari, na kraju ga je navodno stajala života – jedne večeri toliko se napio da je pao niz stepenice i stradao.

Sreća je htjela i put me je nanio u Kostromu u toj tajnovitoj zemlj. Splet okolnosti stvorio je priliku koju nisam mogao propustiti. A kad sam već tu, onda je bilo neizbjegno posjetiti najveće stanovište divnih losa: Državni rezervat „Sumarokovski“ je pravo ime farme koja se nalazi na dvadesetak kilometara od grada Kostroma u evropsko-zapadno-sibirskoj tajgi. Ukupne površini od oko 200 hektara čini pravo malo bogatstvo biosfere. Zahvaljujući razvoju ekoturizma, postao je zanimljiva i atraktivna destinacija koja ugošćuje mnoge goste. Turistička sezona je otvorena tokom cijele godine. Cilj farme losa je naučno proučavanje i ekonomska upotreba pripitomljenog i divljeg losa-piše na zvaničnom sajtu rezervata. Možda će riječ „farma“ kod mnogih izazvati određene asocijacije – životinje su u zatočeništvu ili slično – izraz farma losa rijetko se nalazi u svakodnevnom govoru. Ovo je njihovo stanište posve drugačije i uzvišenije od klasični životinjski farmi.

P o s j e č u j e m f a r m u „Sumarokovski“, osnovanu davne 1963. godine, u društvu sa Nataliom Karenkovom koja zna sve o krdu najvećih jelena na svijetu. Natalia govori o istoriji i radu farme, o životu i ponašanju losa. Čini mi se da zaposleni prema životinjama postupaju s ljubavlju, a oni odgovaraju sa puno nevjerovatne komunikacije i povjerenjem. Fotografišem, razgovaram sa Nataliom i hranim „šumske divove“ unaprijed spremlijenom šargarepom, ona im je poslastica.

Kada je u pitanju ta e k o n o m a a k o r i s n o s t , naglasimo: „Sumarokovski“ je jedini proizvođač ljekovitog losovog mlijeka u Rusiji. Posebnost

losovog mlijeka leži u činjenici da životinja dnevno pojede ogromnu količinu različitog bilja, od kojih mnoga imaju ljekovita svojstva, koja se prenose na proizvod. Losovo mlijeko je mnogo masnije od mlijeka kod drugih sisara (goveda, koza...), željezo dostiže do nevjerovatnih 11,20 mg/kg. Losovo mlijeko ima izuzetno visoko biohemskijsko djelovanje, pa se koristi za liječenje ljudi sa oboljenima digestivnog trakta i imunog sistema. Preporučuje se kao terapeutski proizvod tokom terapije citostaticima i zračenjem u praksi onkološke službe.

Los je najveći predstavnik porodice jelena. Odrasli mužjak teži oko 600 kg, dužine tijela oko 3 metra, visine preko 2 metra. Ženke su mnogo manje. Los ima odličan sluh, miris i vid. Losovi žive u tajgama i mešanim listopadnim šumama severne Zemljine hemisfere, gde preovladava subarktička klima. U Evropi naseljavaju skandinavske zemlje, veliki deo Rusije, sibirsku tundru i pribaltičke oblasti. Na jugu se prostiru do Azije; do severne Mongolije i severoistočne Kine.

Losovi su prezivari i hrane se prvenstveno mladicama trave, lišćem vrbe i breze, podvodnom vegetacijom, a zimi korom drveta i otpalim granama sa šumskog drveća. Zbog svojih dugih nogu oni moraju da legnu na koljena ili uđu u vodu kako bi se hranili. Pošto nastanjuju vlažne oblasti i močvare, često se

mogu videti kako prelaze rijeku ili jezero u potrazi za vodenim biljem. Zbog toga, losu za ceo život treba samo paša. Odrasli los pojede oko 35 kg dnevno, zimi 12-15 kg. Godišnje ukupno pojede oko 7 tona hrane, od čega oko 4 tone izdanci listopadnih i četinjačkih vrsta, oko 1,5 tona su listovi drveća i grmlja, oko 700 kg kore i isto toliko travnatih biljaka i grmlja.

Tokom zime, odrasli los pojede oko 3 tone grana i kore drveta i druge šumske hrane.

Dnevna ishrana losa je veoma raznolika: sve vrste grmlja, mahovine, lišajeva, gljiva, visoke zeljaste biljke, mlađi izdanci, lišće drveća, ljekovito bilje, razne vodene biljke – više od 350 različitih sastojaka. Tokom perioda laktacije jedna ženka losa daje od 100 do 600 litara mlijeka, u prosjeku 12 posto masti, 9 posto proteina i 25 posto suhe materije.

Kako već napomenuh, mljekarstvo je jedna od glavnih aktivnosti rezervata "Sumarokovski". Farma je jedini stabilni proizvođač ljekovitog mlijeka u zemlje, koji se zapravo koristi za liječenje ljudi. Jedinstvenost losovog mlijeka leži u činjenici da životinja dnevno pojede ogromnu količinu različitog bilja, od kojih mnoga imaju ljekovita svojstva, koja se prenose na proizvod. Skoro 25 godina, mnoge bolesti digestivnog trakta i imunog sistema uspešno se liječe ovim mlijekom. Kvalitet mlijeka se kontinuirano nadzire,

Prijatelj Odri Hepbern

Čuvena britanska glumica Odri Hepbern dobila je 1959. ulogu Rime u filmu 'Green Mansions'. U sklopu uloge dobila je i jelena Pippina s kojim se "sprijateljila" tokom snimanja. Kad je Odri Hepbern završila sa snimanjem filma odlučila je zadržati Pippina. Kao evropski jelen, Pippin je na kraju narastao do pune veličine. Uprkos veličini, njegova vezanost za Odri učinila ga je jednim od počasnih gostiju na brojnim različitim događajima, uključujući zabave, ako je vjerovati navodima hroničara.

a 2009. godine pribavljanja je potrebna regulatorna dokumentacija i uvjerenje za upotrebu.

U ruskoj kuhinji postoji pravi kult mliječnih proizvoda, posebno fermentisantihi. Tu su i kefir, „snežok“, napitak od fermentisanog mlijeka sa dodatkom šećera ili sirupa i komadića domaćeg bobičastog voća, nešto poput voćnog jogurta i mnogi drugi. Pojedini mliječni proizvodi mogu da se naprave samo od pečenog mlijeka. U našem jeziku ekvivalent za "pečeno mlijeko", možda bi to mogla biti riječ „ukuhavanje“, mada se može reći i da je pečeno, jer se ostavlja u rerni peći.

Preporučuje se kao terapeutski proizvod tokom terapije citostaticima i zračenjem u praksi onkološke službe. Losovo mlijeko je ljekovitom imu izuzetno visoko biohemskijsko delovanje, pa se koristi za liječenje ljudi sa oboljenima digestivnog trakta i imunog sistema. Mlijeko se prodaje po ceni od 1500 rubalja (oko 19 evra) za litru.

Kao što znamo, pomusti kravu zna biti teško, a tek losa (polu)divlju životinju. Losa se uči na mužu uz pomoć "trika". Los, buduća mama, pažljivo čuva prostor oko sebe, mjesto gdje će se teliti. To nazivaju "unutrašnji krug". Radnik rezervata – buduća mljekarica mora biti u „unutrašnjem krugu“ u pravom trenutku. Sve što je u "unutrašnjem

krugu” u vrijeme teljenja los smatra “svojim”. Agresivna reakcija u vrijeme teljenja nestaje, zbog bezuslovnog instinkta majke, koji omogućava da uzmete mlijeko, obavite mužu, a i odvojite mladunče od mame losa. “Stranci” nemaju pristup u taj prostor. Stranci su svi van tog kruga; ljudi i drugi losovi...

“Zaposleni na farmi losa koriste još jedan mali “trik”. Ulazeći u „unutrašnji krug“ kod losa, navlaže ruke posebnom tečnošću i što im daje poseban miris što omogućava da potaknete samopouzdanje losa i omogući budućoj mljekarici posmatranja i prisustvovanja telenju. Zahvaljujući istom “triku”, vrši se uzimanje teleta. Činjenica je da novorođeno tele, koje još nije naučilo da razlikuje majku od drugih velikih pokretnih predmeta, a pod jakim urođenom nagonom za sljeđenje, prati zamjensku majku - mljekaricu.”, kazuje Natalia Karenkova i pojašnjava: “Samo na ovaj način možete dobiti mlijeko - obaviti mužu i odvojiti tele od majke. Ovako je to bezbolnije za psihu životinje.”

Obično krava losa na mužu dolazi sama, ako ne - uključimo pojačalo sa zvučnikom ili kasetofonom. Traka sadrži “pionirske” zvukove - glasove njene prve mljekarice, jer ženke losa bolje reaguju na glas svoje prve mlekarice - “teleta”.

Los ima odličan sluh. Imaju puno mišića u ušima koji im dozvoljavaju

da okreću uši u svim pravcima bez okretanja glave. Mogu da čuju vrlo visoke frekvencije bez problema. Njihovo braon krvno je odličan adut koji im služi kao kamuflaža. Stajaće mirno sve dok predator ne pride blizu pre nego što u galopu pobegnu.

On se obično kreće u kasu geganjem, ali ako beže od grabljivice razviju brzinu od 55 kilometara na čas. Ima 310 stepeni vidno polje, ali im je teško da se fokusiraju na jednu tačku (“nemirno oko”). Imaju odličan noćni vid. Ali, ako će neki predmet, na primer čovjek, stajati nepomično, loš to neće primetiti sa udaljenosti od 20-30 metara.

Los umije da pliva, čak i u dubokim vodama. Los je u stanju da prepliva 19 kilometara za dva sata

brzinom od 10 km/h. Pod vodom mogu da zadrže dah i do jednog minuta. Ima odličan njuh koji im omogućava detektovanje predatora na velikoj razdaljini. Da bi bolje detektovali mirise, često ližu nos i na taj način održavaju vlažnim. Nos im služi kako dodatni vid komunikacije. Nema svoj miris kako bi se zaštitili od predstavnika. Obeležavaju svoju teritoriju svojim kopitama na zemlji i rogovima na drveću.

Los je “džinovski” jelen. Postoji i najmanja vrsta jelena na svetu koji se zovu “Pudu”. Inače, ovaj jelen je podrijetlom iz Čilea i Argentine, a ugrožen je zbog lova i gubitka staništa. Može narasti do oko 40 centimetara i težiti oko 10 kilograma.

Lice losa je vrlo prijatno, on šargarepu sa dlana uzima sa velikim mekanim usnama. Nisam mislio da su tako graciozne, ljubazne i druželjubive životinje, sa takvo velikim i nemirnim očima i mekim, toplim usnama.

Napuštajući, poslije dužeg vremena i zaista ogromnog zadovoljstva, farmu losa “Sumarokovski”, vraćajući se put Kostrome, prelistavam posjetu i sjećam se detalja koji su se upečatili u sjećanje: sve više da ispričah o farmi bilo bi nepotrebno, a posebno o lostima, kojima sam se divio, družeći se s njima.

Zoran M.KOS

ROYAL CANIN®

KANGAL KLUB
HUNGARY

FCI

Poster by
K9ART.EU

NOMAD CHALLENGE KENNEL

FCI REG: 341/19, 2211 VASAD, I. KÜLTERÜLET 3. TEL: 36 30 5200779

